

Teija Waaramaa

Uutisankkurina Suomessa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Teija Waaramaa

Uutisankkurina Suomessa
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Journalistiikka ja mediatutkimus
Huhtikuu 2020

Tiivistelmä

Tässä suomalaisia uutisankkureita koskevassa kartoituksessa tutkin, mistä uutis- ja urheilu-uutisankkurin työ rakentuu, millaista osaamista uutisankkureilta vaaditaan, ja millaista koulutusta uutisankkurit mielestänsä tarvitsisivat.

Tutkimuksen teoriatausta nojaa Goffmanin ja Hallin konstruktivistisille käsityksille vuorovaikutusjärjestyksestä, roolista, identiteetistä ja Goffmanin kasvo-teoriasta. Aineistona on suomenkielisten valtakunnallisten kanavien uutisankkurien verkkokyselyyn antamat vastaukset, joita analysoin SWOT-menetelmällä.

Tulokset osoittavat, että suomalaisen uutisankkurin työ rakentuu korkeakoulututkintoon perustuvasta laajasta yleissivistyksestä, esiintymis- ja kielitaidosta, selkeästä puheesta, kyvystä kirjoittaa puhuttavaksi tarkoitettua tekstiä, stressinsietokyvystä, nopeasta reagoitakyvystä, asiallisesta olemuksesta ja kyvystä käsitellä palautetta. Läsnäolotaito ja kontaktinottokyky katsottiin keskeisiksi vahvuuksiksi. Ankkurit toivoivat jatkuvaa mahdollisuutta (täydennys)koulutukseen esiintyjinä ja uutistoimittajina etenkin maneerien välttämiseksi ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi. Riskeiksi koettiin mediayhtiöiden talous ja median murroksessa työn lisävaatimukset, kiire, raskaat aiheet, paineensieto- ja yleisöpalautteen käsittelykyky sekä jaksaminen. Kanavien varsin varovaisten uudistusten pelättiin johtavan ankkurien homogeenisyyteen, jolloin uhkana voi olla ankkurien persoonattomuus ja innottomuus.

Kyselyn perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että ankkurin työssä on motivoivaa imua, vaikka työ on osin stressaavaa ja uuvuttavaa. Jatkotutkimuksella voitaisiin selvittää, miten täydennyskoulutus vaikuttaisi uutisankkurien työhön ja heidän saamaansa palautteeseen. Samoin voitaisiin selvittää, miten median murros vaikuttaa uutisankkurien työnkuvaan sekä epäkohtien yksilökohtaiseen ja kollektiiviseen kokemiseen.

AVAINSANAT: uutisankkurit, koulutus, kasvot, identiteetti, vuorovaikutus

Tämä työ sisältää kaksi osaa, artikkelin ja tutkimuksen reflektio-osion. Artikkeliosa on vertaisarvioinnissa tieteellisessä lehdessä.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Uutisankkurina Suomessa	5
1.1. Työn ja vuorovaikutussuhteen konstruktivistinen rakentuminen	7
1.2. Uutisankkurin kasvot ja institutionaalinen puhevalta	9
1.3. Uutisankkurin identiteetti	10
2. Tutkimuksen aineisto ja analyysit	11
3. Uutisankkurit sisällöntuottajina	13
4. Osaamisvaatimukset	13
4.1. Vahvuudet ja haasteet	16
4.2. Uutisankkurien saama palaute: ”Jatkuva piru olalla kuiskimassa siitä, mitä minusta ajatellaan”	20
4.3. Palaute ja sukupuoli: ”Kansan oopiumia on sukupuoli, ei uskonto.”	21
4.4. Ehostus, kampauss, pukeutuminen ja stailaus	23
5. Uutisankkurien koulutustarpeet	23
5.1. Suomalainen ankkuroinnin oppikirjallisuus	25
5.2. Ulkomaisten kanavien uutisankkurit	26
6. Terveiset tuleville ankkureille	27
7. Uutisankkurin työn rakentuminen, osaaminen ja koulutustoiveet	28
8. Kiitokset	29
9. Kirjallisuus	29
Liite: Kyselylomakkeen kysymykset	

Reflektio-osion sisällysluettelo

1. Tutkielman reflektio-osio	36
1.1. Epistemologinen teoriatausta	36
1.2. Goffmanin ja Hallin teoriat	37
1.3. Hegelin dialektinen fenomenologia	38
1.4. Husserlin transsendentaalinen fenomenologia	39
1.5. Vaihtoehtoisen fenomenologisen teoriataustan pohdinta	40
2. Metodien luotettavuus	41
3. Uutisankkurien työhyvinvointi	41

3.1. Työn (liiallinen) vaihtelevuus	42
3.2. Työn hallinta	43
4. Lähteet reflektio-osassa	44

1. Uutisankkurina Suomessa

”Kampaa sää tukkas ja mee lukeen nuo uutiset”, vastasi toimittaja, kun tiedustelin, miten uutisankkurin työhön valmistaudutaan. Selvittääkseni asiaa hiukan tarkemmin, kartoitin kyselytutkimuksella, millaista koulutusta, osaamista ja valmiuksia nykyisiltä ammatissa toimivilta uutis- ja urheilu-uutisankkureilta (uutisjuontajilta tai uutisten lukijoilta; jatkossa käytän ilmaisua uutisankkurit tai ankkurit) suomenkielisillä valtakunnallisilla kanavilla Yleisradiossa (Yle) ja MTV:ssa vaaditaan tässä tehtävässä, ja millaista lisä- tai täydennyskoulutusta he toivoisivat tehtävässään. Tämä kartoitus on aiheellinen, sillä Suomessa ei anneta varsinaista ankkurointikoulutusta missään oppilaitoksessa, vaan työhön päätyy pääasiassa journalistisiin tehtäviin kouluttautuneita ihmisiä erilaisia reittejä pitkin, ja työ opitaan suurelta osin käytännössä. Ankkuroinnin koulutuksen puuttuminen on sikäli ymmärrettävää, että uutisankkurin paikkoja on Suomen kokoisessa maassa varsin rajallinen määrä, ja niin ollen vain harva päätyy tähän ammattiin. Ankkurilta kuitenkin vaaditaan sangen monipuolista osaamista.

Kenties uutisankkureiden harvalukuisuus on osasyynä siihen, että erityisesti juuri heidän koulutuksestaan ei ole oltu kiinnostuneita journalistisen tutkimuksen piirissä, ei Suomessa eikä muualla, vaikka ankkureilla on huomattavan vaikutusvaltainen asema uutisoinnin arvoisten asioiden välittäjinä. Ankkureiden ammattitaidosta on kiinni, tuleeko uutinen ymmärretyksi kerta kuulemalla. Aiemmassa vastaanottoa käsittelevässä tutkimuksessa onkin todettu, että ihmisten on helpompi ymmärtää ja muistaa kuultuja uutisia kuin itse luettuja uutisia kirjoitetusta tekstistä (Kósa ym. 2009).

Uutisankkureilla tulee siis olla paitsi journalistista osaamista, niin myös erityisosaamista kirjoittamisen ja esittämisen tavoissa: miten uutinen kirjoitetaan omaan suuhun sopivaksi puhutuksi tekstiksi ja miten se esitetään puheen ja äänen välityksellä niin, että vastaanottajat ymmärtävät uutisen tärkeät painopisteet kuuntelemalla. Puhutun ja kirjoitetun tekstin eroja on useanlaisia, esimerkiksi joitakin sanoja on vaikea lausua peräkkäin, jolloin sanajärjestystä tai terminologiaa tulee muuttaa, ja lauseet on kirjoitettava niin, että niihin on sisäänrakennettuina puheen rytmin kannalta sopivat kohdat hengittää. Nämä ovat asioita, joita kirjoitetussa tekstissä ei tarvitse ottaa huomioon. Näiden lisäksi uutisankkurin on kyettävä ottamaan kontakti vastaanottajaan oman esittämisen tapansa keinoilla. Koska katsoja tai kuulija ei pysty palaamaan kuulemaansa uutiseen, niin kuin kirjalliseen tekstiin hän pystyy, uutisankkurin on kyettävä kuljettamaan uutisen ydinajatusta niin, että vastaanottaja pysyy mukana. Vastaanottajalle ei saa syntyä tarvetta lisäkysymyksille. Asiaa helpottaa, mikäli vastaanottaja saa kokemuksen, että uutiset kerrotaan juuri hänelle. Tässä ankkurilta vaaditaan

kontaktin ottamisen kykyä ja taitoa ylläpitää kontakti vastaanottajaan. Vaikeusastetta lisää se, että ankkurilla ei ole mahdollisuutta nähdä tai kuulla ihmistä, jolle hän puhuu. Uutiset ovat medioitua viestintää, mikä merkitsee, että kontaktin välissä ja välineenä toimii media. Uutisankkurien erityisosaamisen vaatimukset ovat alueita, joita on opetettu enemmän ilmaisullisten aineiden yhteydessä, kuten puhealan koulutuksissa tai esittävien taiteiden koulutusaloilla. Tämä voi olla osasyynä siihen, että journalistisessa tutkimuksessa näiden osaamisalueiden tutkimus journalistisessa kontekstissa on jäänyt katveeseen. Tässä tutkimuksessa keskityn tuohon katvealueeseen uutisankkurien journalistisessa työssä. Uutisankkurien työtä voidaan pitää dualistisena työnä, joka tasapainoilee journalistisen paradigman ja esittämisorientoituneen paradigman välillä (ks. Jaakkola 2013, 2015). (Ks. myös Waisbord 2013, 130-131; Koljonen 2013, 93.)

Yhteiskunnallisesti uutisten seuraamisella on merkittävä asema ihmisten arjessa. Couldry esittää, että uutisten seuraaminen on jopa velvollisuus, sillä uutiset kertovat, miten yksilön arkielämä rakentuu ja järjestyy. Tämä on syynä siihen, miksi Couldryn mielestä median on pysyttävä lähellä politiikkaa (Couldry 2013). Poliitikassa puolestaan on kyse tavallisten ihmisten osallistumiskyvyn mahdollistamisesta, ja tämän vuoksi on puhuttava kieltä, jota ihmiset ymmärtävät (Hall 1992, 11–59). On siis merkityksellistä, kuinka paljon aikaa käytämme median seuraamiseen ja kuinka pitkälle se elämässämme ulottuu (Couldry 2013). Mutta keitä ovat nämä ”todelliset” (Brand & Scannell 1991, 205) uutisankkurit, he, joilla on näin keskeinen asema ja rooli ihmisten arkielämässä? Mikä on heidän käsityksensä omasta toiminnastaan uutisankkureina?

Tässä uutisankkurien koulutusta ja työtä käsittelevässä kartoituksessa tutkin, millaisia valmiuksia ja osaamista uutisankkurina toimiminen vaatii ja millaista koulutusta uutisankkurit katsovat tarvitsevänsä. Tutkimuskysymykset ovat: 1) *Millaista osaamista valtakunnallisten kanavien uutisankkureilta vaaditaan?* ja 2) *Millaista koulutusta uutisankkurit mielestään tarvitsisivat?*

Tutkimuksen aineistona on suomalaisille valtakunnallisten kanavien uutisankkureille suunnattuun verkkokyselyyn annetut vastaukset ($n = 16$). Käytän vastauksien tutkimisessa SWOT-analyysimenetelmää (www.pk-rh.fi/tools/swot.html) havainnollistamaan ankkurien käsityksiä omasta osaamisestaan (vahvuudet) ja koulutustarpeistaan (heikkoudet) sekä heidän käsityksiään täydentävän koulutuksen eduista (mahdollisuudet) ja epäkohtiin puuttumattomuuden riskeistä (uhkat). (Sulkeissa on SWOT-analyysissä yleisesti käytetyt termit, jotka eivät täsmällisesti kuvaa vastausten sisältöjä, mutta joita voidaan analyysimallissa käyttää.) Kyselyn lopuksi pyysin ankkureita

evästämään tulevia ankkurikollegojaan, millaisia valmiuksia ja osaamista heidän kannattaa hankkia itselleen työssä menestyäkseen.

Uutisankkuri-termin rinnalla käytetään usein synonyymiä uutisjuontaja, jota aiemmin kutsuttiin myös uutistenlukijaksi. Ankkuri-nimitys tulee meille Yhdysvalloista. Suomessa nimitystä käytettiin ensi kertaa MTV:n uutisissa, kun yhtiö aloitti uutistoimintansa 1.9.1981 (Pernaa 2009; Lyytinen 2006, 9, 130). Ankkuri-nimityksen historiasta yksi tähän kyselyyn vastanneista kirjoittaa näin:

[...] Ulkomaisiin medioihin verrattuna ankkurin roolissa on huomattavia eroja. Suomessa uutisankkuri-termin käyttö on tietyllä tavalla harhaanjohtavaa. Nimike viittaa alunperin henkilöön, johon mediatalon uutisjournalismi ankkuroituu. Esim Yhdysvalloissa, josta massamediakulttuuri pitkälti tulee, ankkureilla on ollut erilainen asema kuin meillä. He ovat vastanneet (ja käsittääkseni vastaavat yhä) sekä nimellään että kasvoillaan kanavansa uutistoiminnan luotettavuudesta. Tästä syystä ankkureilla on siellä editoriaalista valtaa eri tavalla kuin Suomessa. He ovat mukana journalistisissa ratkaisuisissa. Tosin ankkurin asema on saattanut median murroksessa kokea muutoksia muualla maailmassa viime aikoina. [...] Meillä ankkuri on juontaja, jolla ei ole editoriaalista valtaa päivittäisessä uutistyössä. [...] ankkurit eivät nykyisin edes osallistu uutistoimituksen palavereihin, jossa sisältöä luodaan, vaan tehtävä kuuluu tuottajalle. Isot linjaukset tekee sisältöpäällikkö ja päätoimittaja. Suomalaisessa mediassa ankkurilla on mahdollisuus muokata tekstiä. Tämä koskee lähinnä ilmaisullista puolta, ei niinkään sisällöllistä. Ankkurin asemassa olevista eroista kertoo myös se, että kompensatiot työstä ovat ainakin läntisen maailman isoissa mediataloissa suhteellisestikin aivan eri tasolla kuin meillä. Suomalaisille uutisankkureilla voisi olla opittavaa esim. improvisoinnista, johon meitä kannustetaan ja joskus on myös koulutettu. Suorissa lähetyksissä tehdyt haastattelut käsikirjoitetaan lähes poikkeuksetta valmiiksi. Niiden suhteen voisi yrittää rohkaistua ottamaan nykyistä enemmän vapauksia.”

1.1. Työn ja vuorovaikutussuhteen konstruktivistinen rakentuminen

Tarkastelen uutisankkurin työn rakentumista konstruktivistista näkökulmasta. Työn keskiössä on ammatti-identiteetti ja itsereflektivisten valmiuksien rakentuminen asiantuntijuudeksi ja sen merkityksen ymmärtäminen yhteiskunnallisessa kontekstissa. Uutisankkurin professio toteutuu sosiaalisena tapahtumana, jossa osapuolet, vastaanottajat yhdessä uutisankkurin kanssa, ovat medioidussa viestintätilanteessa vuorovaikutussuhteessa toisiinsa nähden. Vuorovaikutussuhdekonteksti ylettyy laajasti yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja muokkaa yleistä

käsitystä siitä, mikä ja millainen tieto on tärkeää, uutisoinnin arvoista. Tässä interaktiossa, sosiaalisessa kontekstissa, kommunikaation symbolit saavat merkityksensä (Rauste-von Wright & von Wright 1996, 154–155; Piaget 1988, 171–173). Molemmat osapuolet, sekä uutisankkuri että uutisen vastaanottaja, refleктоivat näitä merkityksiä aiempiin käsityksiinsä, minkä seurauksena he rekonstruoivat tietonsa (Dewey 1925–1953, 130–132). Tällä tavoin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa rakentuvat ne tiedot, käsitykset ja merkitykset, joiden avulla ihminen tulkitsee todellisuutta (Piaget 1988, 66). Tiedot ja taidot organisoituvat kokonaisuuksiksi, skeemoiksi, jotka muuttuvat yhtäältä assimilaation ja toisaalta akkomodaation kautta. Assimilaatio tarkoittaa uuden tiedon yhdistämistä vanhaan tietoon. Akkomodaatio tarkoittaa sitä, että uusi tieto muuttaa vanhaa tietoa ja käsityksiä. (Rauste-von Wright & von Wright 1996, 79–80, 101, 158.) Konstruktivistisen lähestymisen keskiössä ovat ihmisen valmiudet, joihin hän refleктоi todellisuutta ja rekonstruoii omaa tapaansa ymmärtää sitä. Koska ihmisillä on erilaisia valmiuksia, myös heidän strategiansa ja laadulliset tavoitteensa vaihtelevat tässä prosessissa (emt. 1996, 162–173).

Medialla on vankka rooli käsittelemiensä asioiden ja aiheiden valinnassa, tuottamisessa ja tulkinnassa eli niitä esittävässä diskursseissa. Todellisuus perustuu aina sille, miten se esitetään. Sama koskee myös asioiden yksinkertaistamista ja vääristämistä sekä asioista vaikenemista. Draamallisiakin kertomuksia voidaan esittää asioista, joita on muutoin vaikea selittää, ratkaista tai analysoida. (Hall 1992, 11–59.) Tästä seuraa, että media toimii luonteeltaan moninaisten ja kontekstisidonnaisten merkitysten varassa. Mikään ei ole ennalta määrättyä, vaan merkitys tuotetaan representoivissa käytännöissä, joita kieli ja sen käyttötavat välittävät. Tästä tullaan kysymykseen, miten merkityksenantojärjestelmät, asioiden esittämistavat, kuten tässä tapauksessa uutiset, vaikuttavat yhteiskunnan jäseniin ja yhteiskunnan eri poliittisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin. (Hall 1992, 63–262.)

Monille meistä uutisten seuraaminen on rutiini, joka toistuu päivästä toiseen ja saa siten aikaan tuttuudentunteen ja luo efektin asioiden ja tapahtumisen ennustettavuudesta. Uutisten, kuten muidenkin ohjelmien, identiteetti rakentuu formaatin ja aikataulun toistamisen ja säännöllisyyden varaan. Uutisformaatti antaa vaikutelman, että ohjelma voisi jatkua loputtomasti. Formaatin institutionaalinen identiteetti välittyy uutisankkurin kautta ja uutisankkurin identiteetti välittyy puolestaan suurelta osin hänen puheensa kautta. Tehtävässään uutisankkuri edustaa julkista institutionaalista persoonaa, ei yksityishenkilönsä persoonaa. Julkinen institutionaalinen persoona on omassa ohjelmatyypin määrittelemässä roolissaan, jonka sääntöjen mukaan hän toimii. (Brand & Scannell 1991, 202–204.)

1.2. Uutisankkurin kasvot ja institutionaalinen puhevalta

Radiopuhetta tutkineen Åbrinkin mukaan aiemmin, etenkin radion syntyaikoina, valtiovallalla ja viranomaisilla oli sanottavansa ei pelkästään siihen, mitä radiossa puhuttiin, vaan myös siihen, miten radiossa puhuttiin. Äänenlaadun tuli olla tasokas, ”kultivoitunut ääni”. Tätä puhetta Åbrink kutsuu normatiiviseksi puheeksi. Radiopuhe ei ole vain osa kulloinkin vallitsevaa kulttuuria, vaan se on kulttuuri itsessään, se on esimerkki medioitumisesta ja siten tapa ilmentää yhteiskunnallisia valtasuhteita. Genrenä radiopuhe on yksi sosiaalisen todellisuuden muoto, joka konstruoi ymmärrystämme arkielämässä. (Åbrink 1998, 32, 38, 72; ks. edellä Piaget 1988 ja Rauste-von Wright & von Wright 1996.)

Uutisilla on kansainvälisestikin katsottuna sen oman genrensä asettamat ehdot, joita uutisankkurit noudattavat ja siten profiloituvat persoonina. Tämä profiloitumisprosessi luo uutisankkurille identiteetin, joka vaatii sekä ylläpitoa että vastuunottamista. Uutisankkuri on valtuutettu käyttämään institutionaalisen toimijan hänelle suomaa puhevaltaa, mutta samalla valtuuden suonut institutionaalinen auktoriteetti kontrolloi hänen puhettaan. Sekä uutisten että uutisankkurin identiteetti on sidoksissa ohjelmaformaattiin, joka noudattaa tiettyä rutiinia. Tällöin puhe on ohjelman rutiinia, ja rutiini kuvaa sen identiteettiä. Ohjelman identiteetti voidaan määrittää olevan kahdessa eri tilassa. Se voi olla julkisessa (studio)tilassa, josta käsin se toimii suhteessa vastaanottajiin, jotka puolestaan voivat joko valita ohjelman seuraamisen tai olla valitsematta sitä. Toisaalta, ohjelman identiteetti voidaan myös nähdä yksityisinä tiloissa, joissa vastaanottajat oleskelevat privaattisti ohjelman äärellä. Yksityisissä tiloissa vastaanotto voi häiriintyä monesta eri syystä. (Brand & Scannell 1991, 215–219, 222–224.)

Ohjelmaformaatti vaikuttaa myös siihen, mistä ja miten asiasta puhutaan. Mistä ja miten -kysymykset kehystävät asian (Goffman 2012 [1959–1983], 23–65; Pietilä 1998 [1995], 183, 196–197), ja uutisankkuri välittää tämän informaation äänensä prosodially. (Brand & Scannell 1991, 215–219.) (Prosodia tarkoittaa äänen kaikkia muita ominaisuuksia paitsi ei sanoja (ks. esim. Hämäläinen ym. 2018). Prosodian avulla uutisankkuri implikoi myös siirtymät kehyksestä toiseen. Uutisankkurin tehtävänä on siis tulkita puhuttavaksi kirjoitettua tekstiä, ja vasta tuosta tulkinnasta syntyy merkitys. Miten merkitys välittyy vastaanottajalle, riippuu lukijan kulttuurisista tulkintakyvyistä (Pietilä 1998 [1995], 203).

Uutisankkurin työrooli, kuten kaikki muutkin sosiaaliset roolit, jakautuu Goffmanin mukaan suoriin ja epäsuoriin ilmaisuihin, joista muut ihmiset tekevät havaintoja ja havainnoista edelleen tulkintoja ja päätelmiä. Kun yksilö liittyy johonkin yhteisöön, hänellä on tavoitteena säädellä hänestä itsestään tehtyjä tulkintoja. Sosiaalinen rooli tarkoittaa näin ollen yksilön käyttäytymistä, jossa toteutuvat hänen asemaansa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. (Goffman 1971, 11–88.) Sosiaalinen vuorovaikutus rakentuu Goffmanin mukaan rituaalisista elementeistä, jotka yhdessä muodostavat joko tiedostetun tai tiedostamattoman linjan. Linja tarkoittaa sitä tapaa, jolla ihminen on ja toimii kasvokkaisissa ja medioiduissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Linja koskee sekä verbaalista että nonverbaalista viestintää. Se, millaiseksi muut ihmiset mieltävät kunkin yksilön linjan, luo yksilölle minä-kuvan eli *kasvot*. Kontaktissa muiden kanssa ihminen kiinnittyy emotionaalisesti heidän kasvoihinsa. Ihmisyhteisön säännöt ja tilanteet määrittelevät sen, millaisia emootioita kasvojen (tai yksilöiden) välille voi syntyä. Näin ollen kasvot eivät tarkoita pelkästään fyysisiä kasvoja, vaan ne tarkoittavat myös kohtaamisia tapahtumien virrassa ja näiden kohtaamisten ja tapahtumien tulkintaa. (Goffman 2012 [1959–1983], 23–65.) Goffmanin käsitteillä uutisankkuria voisi kuvata oman toimituksensa tai yhtiönsä journalismin kasvoiksi, jonka luotettavuuden ja uskottavuuden säilyttäminen edellyttää valitun linjan, tiettyjen rajojen ja konventioiden kunnioittamista. Uutisankkurin esiintymisen tulee vastata katsojien ja kuulijoiden odotuksia. Ankkuri tekee täten kasvotyötä niin televisiossa kuin radiossakin. Tätä toimintaa voidaan kutsua *vuorovaikutusjärjestykseksi*, konventioiden järjestelmäksi, joka nojaa yhteisiin kognitiivisiin ja normatiivisiin oletuksiin ja itsemme ylläpitämiin rajoihin; se on peli, jonka säännöt koetaan oikeudenmukaisiksi. (Emt, 301–347.) Yhtäältä, tässä voivat nousta esille myös kysymykset rajojen valvonnasta ja rajojen rikkomisesta. Jos ankkuri tieteen tahtoen kyseenalaistaa yhteisesti hyväksytyyn linjan noudattamisen, yhtiö menettää kasvonsa – ja ankkuri työnsä. Toisaalta, vaarana saattaa kuitenkin olla luisuminen stereotyyppiseen ilmaisuun, joka pelkistää, olemuksellistaa ja jähmettää eroja sekä sulkee pois kaiken, mikä on erilaista tai epäsovivaa. Tämä ”normaaliuden” tuottaminen liittyy valtaan ja edustaa sen arvoja ja moraalista ymmärrystä. Kuinka me itsemme esitämme ja kuinka meidät esitetään eli representoidaan, muovaa identiteettimme. (Hall 1999, 190–192, 250.)

1.3. Uutisankkurin identiteetti

Identiteetti, minä-kuva tai subjektikäsitys ei ole autonominen entiteetti, vaan se muotoutuu sosiaalisessa dialogisessa vuorovaikutussuhteessa ”merkityksellisiin toisiin” ja julkisiin, kulttuurisiin maailmoihin. Tässä prosessissa yksilö sisäistää kulttuuriset arvot, normit ja emootiot, minkä seurauksena sekä yksilö että hänen kulttuurinen ympäristönsä yhtenäistyvät ja tekevät niistä

molemmista suhteellisen ennustettavia. Tämä aiempi yhtenäisyys on kuitenkin alkanut pirstoutua postmodernissa maailmassa rakenteellisten ja institutionaalisten muutosten myötä. Subjektilla voi olla useita identiteettejä eri aikoina eri paikoissa. Yhtä kiinteää minää ei enää ole, vaan identiteetti on epätäydellinen, tiedostamattomassa muotoutuva identifikaatioprosessi. Globalisaatio edesauttaa identiteetin monentumista, mikä on nopeampaa suurissa kulttuurien keskittymissä kuin periferioissa. (Hall 1999, 21–23, 39, 65.)

Toimittajan professio on kokenut viime aikoina isoja muutoksia, joihin ovat vaikuttaneet mediateknologian kehittyminen, taloudelliset muutospaineet, ajankohtaisuuden ideaali, itsensä työllistämisen vaatimus ja brändinrakennus (Pöyhtäri ym. 2016; Noppari, 2012) sekä sähköisessä mediassa vlogit, tubetus, podcastit ja muut yhä isompia yleisöjä keräävät median uudet muodot. Median murros on johtanut muutoksiin journalistisen työn yhteiskunnallisessa asemassa, minkä vuoksi toimittajalta vaaditaan refleksiivisyyttä ja historiatietoisuutta, jotta hän kykenisi näkemään ja ymmärtämään nuo muutokset (Koljonen 2012, vii).

Globalisaatio internetin myötä on tehnyt journalistisesta professiosta entistä kansainvälisemmän. Kansainvälistyminen näkyy myös ajankohtaisjournalismissa, johon uutisgenre lukeutuu. Vaikka uutiset on lähes ikoninen genre ja uutisankkurin ammattikuva on varsin hillitty, jopa konservatiivinen, niin siihenkin kohdistuu uudistuspaineita. Uudistuksiin mennään kuitenkin maltillisesti (ks. Pietilä, 1998 [1995], 182), jotta uutisankkurin uskottavuus, luotettavuus ja tuttuus säilyisivät. Mäenpää ja Ahva (2017) kirjoittavat ammattiin sosiaalistumisesta sekä perityistä ja kollektiivisesta aineksesta seuraavaa:

Uusien ainesten tuominen yhteisön arvioitavaksi on kuitenkin aina identiteetin muodostumiselle riskialtista, sillä ilman kollektiivisesti hyväksyttyä positiota on olemassa riski, että yhtenäisyyttä rikkovat ainekset kuitataan haihatteluna. Tämän vuoksi kulttuurit eivät muutu kädenkäänteessä. Kuitenkin: kun sosiaalisesti hyväksytty positio on tarpeeksi vankka, voivat toimijat tuoda kulttuuriin myös uusia toimintatapoja. (ks. myös (Pöyhtäri ym. 2014, 14).

2. Tutkimuksen aineisto ja analyysit

Tutkimusta varten laadin e-kyselylomakkeen (ks. liite), jonka lähetin Ylen ja MTV:n valtakunnallisilla kanavilla sekä televisiossa että radiossa työskenteleville suomalaisankkureille keväällä 2019. Koska tutkimukseen haluttiin valtakunnalliset kanavat, joiden uutisankkurit toimivat

radiossa ja/tai televisiossa, muut toimijat jätettiin kyselyn ulkopuolelle. Samoin vähemmistökieliset kanavat jätettiin kyselyn ulkopuolella, sillä tutkimuksessa haluttiin keskittyä suuria yleisöjä tavoittaviin kanaviin eli suomenkielisiin kanaviin. Uutisankkurien antamiin vastauksiin käytän konstruktiivista lähestymistapaa ja SWOT-analyysimenetelmää. Tilastollista analyysiä käytän vain rajoitetusti, koska aineisto on niin pieni. Kyselyyn osallistujia käsittelen eettisiä periaatteita noudattaen anonyymisti, minkä vuoksi vastaajien nimiä ei mainita (TENK 2019,12–13).

Kyselyyn vastasi 16 (8 naista, 8 miestä) uutislaisankkurina työskentelevää toimittajaa. Vastaajien määrä on absoluuttisena lukuna varsin pieni, mutta kyselyn tuloksena saatu näyte kattaa kaksi kolmannesta tutkimukselle valitusta kokonaisuudesta, ja Suomen olosuhteissa se on riittävä: 66,6 % kyselyn saaneista vastasi siihen. Vastaajista yksi (1) toimi sekä televisiossa että radiossa, kahdeksan (8) toimi televisiossa ja seitsemän (7) radiossa. Uutistoimituksissa työskenteli kaksitoista (12) vastaajaa ja urheilu-uutisissa neljä (4). Vastaajien keski-ikä oli 46 vuotta (keskihajonta 9,8). Vastaajista yksitoista (11) oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, neljä (4) alemman korkeakoulututkinnon ja yksi (1) ylioppilastutkinnon (Taulukko 1.). Korkeakoulututkinnon suoritusvuodet sijoituivat 35 vuoden aikahaarukkaan välille 1983-2018. Kaikilla vastaajilla oli aiempaa journalistista työkokemusta ennen uutisankkurin työtä, toisilla sähköisestä mediasta, toisilla sekä sähköisestä että painetusta mediasta.

Uutisankkurien koulutus * sukupuoli -ristiintaulukointi

		sukupuoli		Total
		mies	nainen	
koulutus	ylempi korkeakoulututkinto	6	5	11
	alempi korkeakoulututkinto	1	3	4
	ylioppilas	1	0	1
Total		8	8	16

Taulukko 1. Uutisankkurien pohjakoulutuksen sukupuolijakauma.

Uutisankkurit päätyivät työtehtäväänsä erilaisia polkuja pitkin. Osa vastaajista oli pyydetty tehtävään, osa oli itse pyytännyt päästä kokeilemaan juontamista. Joissakin tapauksissa työnantaja haki avoinna olevaan ankkurin tehtävään tietynlaista tyyppiä, jonka ikä ja persoona katsottiin tehtävään sopivaksi. Myös viimeaikaiset uutisformaatin muutokset, kuten suorien osuuksien ja studiohaastattelujen lisääminen, edellyttivät työnantajan mielestä uudentyyppisiä juontajia, jolloin osa vastaajista päätyi tehtävään työnantajan valinnan tai pyynnön ansiosta.

3. Uutisankkurit sisällöntuottajina

Uutisankkurit vastaavat pitkälti uutislähetysten sisällöntuotosta: he haastattelevat studiovieraat, rakentavat graafisen esityksen tekstit, muokkaavat sähkeet ja juttujen juonnot. Sisältöosastojen toimittajat tuottavat uutissisällöistä raakaversiot, jotka uutisankkurit muokkaavat ja editoivat. Lyhyiden juttujen tuottamisesta ankkuri voi olla yksin vastuussa.

Haluan olla perillä jokaisesta lukemastani lauseesta. Jos en ymmärrä jotakin asiaa, en usko, että kaikki katsojistakaan sitä ensi kuulemalta ymmärtää. Nykyään uutisissa on myös lähes päivittäin deskivieraita [studiossa suorassa lähetyksessä olevia haastateltavia], ja ankkurit vastaavat näistä haastatteluista. Jotta ne ovat onnistuneita, aiheeseen on perehdyttävä. Samoin screenillä esitettävät grafiikkaesitykset valmistaa usein ankkuri. Lisäksi tv-ankkurit lukevat myös radiouutisia päivällä ennen illan lähetystä, ja silloin koko lähetys kootaan ja tehdään itse.

Etenkin yllättävissä tilanteissa ankkurilta vaaditaan aiheen tuntemusta etukäteen, jos esimerkiksi asiantuntijahaastattelu täytyy toteuttaa lyhyellä varoajalla tai jos jotakin ennakoimatonta tapahtuu lähetysten aikana. Tämä edellyttää sekä kotimaan että muun maailman ajankohtaisten asioiden jatkuvaa seuranta. Ankkurit leikkaavat kuva- ja äänimateriaalia muista uutis- ja ajankohtaislähetyksistä sekä esimerkiksi infotilaisuuksien striimeistä. Juontajat saattavat myös rakentaa studiossa tehtäviä kuvallisia esityksiä, plasmaesityksiä, joihin sisältö tuotetaan itse. Insertit voivat olla myös valmiina paketteina, joita ei pysty muokkaamaan, jolloin muu materiaali on suhteutettava insertin sisältöihin.

Ankkurin työ on varsin itsenäistä, ja ankkurien journalististen taitojen vaatimus on kasvanut entisestään. Tähän on ollut osaltaan vaikuttamassa entistä nopeampi globaali tiedonvälitys. Uutisankkurin työssä kysytäänkin ennen muuta reagointinopeutta ja ajankäytön priorisointikykyä.

4. Osaamisvaatimukset

Uutisankkureilta vaaditaan monipuolista osaamista, tilanteeseen sopivaa asennoitumista ja erinomaisia vuorovaikutustaitoja. Hyde ja Ibrahim (2016, 26–27) kiteyttävät tärkeimmät ankkureilta vaadittavat taidot seuraavasti:

Ymmärrä, mitä puhut, ole kiinnostunut siitä, mitä sanot, osoita innokkuutta kommunikoida kuulijasi kanssa ja yritä kehittää itsellesi attraktiivinen persoonallisuus. Osoita haastattelussa todellista kiinnostusta haastateltaviasi ja heidän näkemyksiään kohtaan.

Esiintymistaito ja journalistiset tiedot ovat osaamisen ydinaluetta. Uutisten päälliköt hakevat karismaattisia kykyjä (mikä ei tarkoita nuoria ja kauniita), joilla on hyvä äänenlaatu ja taito tulkita kirjoitettua tekstiä, ja jotka osaavat prompterin käytön sekä kykenevät reagoimaan joustavasti ja tyylikkäästi spontaaneissa tilanteissa (Hyde & Ibrahim 2016, 171).

Nykyisessä multimedia-ympäristössä uutisankkureilta vaaditaan monipuolista journalistista mediaosaamista. Yksi tärkeimmistä taidoista on uutisten kirjallinen tuotanto eli hyvä kirjoitustaito (Hendricks & Mims 2015, 251) niin, että uutinen sopii puhutuksi tekstiksi ja että vastaanottaja ymmärtää sen. Uutisankkurit valmistelevat myös juttuja taustoittavat graafiset esitykset sekä ”deskihaastattelut” (haastattelu uutisstudiossa suorassa lähetyksessä). Lähetyksiä valmistellaan usein viime hetkeen saakka, ja suorat lähetykset puolestaan elävät aina. Suorat lähetykset edellyttävät ankkureilta vahvaa paineensietokykyä ja epävarmuuden sietämistä.

Uutisankkureilta odotetaan monentasoisia kykyjä suoriutua omasta työtehtävästään. Heiltä vaaditaan yleissivistystä, kokonaisuuksien ja sisällön hallintaa, asiallisuutta, selkeyttä, tilannetajua, esiintymistaitoa, kielitaitoa ja -tajua, moitteetonta puheilmaisua sekä välineeseen sopivaa miellyttävää, neutraalia olemusta ja ”hymyherkkyyttä”. Esiintyminen lähtee kuitenkin asiasisällöstä, puhujan on oltava perillä siitä, mistä hän puhuu.

Uutisankkuri on esiintyjä, jonka pitäisi hienovaraisesti huomioida uutisen tunnelma äänensävyssään - onko uutinen iloinen vai surullinen, leikkisä vai vakava.

Puheessa ei myöskään saisi olla häiritseviä piirteitä, jottei vastaanottajan huomio kiinnittyisi niihin itse asian sijaan.

Ankkurilta vaaditaan selkeää puhetapaa, ja suomen kieli on oltava hallinnassa. Hyvä kieli on osa uutisten luotettavuutta, ja katsojat tarttuvat helposti virheisiin. Esiintyjänä pitäisi luottaa omaan persoonaan eikä matkia muita. Ei ole yhtä tapaa olla hyvä ankkuri; jokainen ihminen on persoona. Tunteikakin, iloa ja surua, voi ilmaista harkitusti. Uutisia ei voi kommentoida esim. naurahtamalla ivallisesti. Järkyttävässä uutistilanteessa voi näyttää, että myös ankkuri on järkyttynyt ja surullinen, mutta ei tietenkään voi olla itkun partaalla. Ankkurin on pidettävä työrooli.

Uutisankkurit pohtivat laajasti omaa rooliaan journalistina ja esiintyjänä:

[...] Jos koulutusta järjestetään, sen pitäisi olla pysyvää. En tiedä mikä taho sen voisi järjestää. Kyse on ehkä pikemmin toimintakulttuurista, eli siitä millainen rooli ankkurille halutaan. Onko hän uutisten esittäjä vai lisäksi myös osa journalistista koneistoa? Viime vuosina on menty yhä enemmän jälkimmäiseen suuntaan, eli ankkuri on irti journalismista ja hän vastaa etupäässä uutisten ulosannista. Ankkuri on myös toimittaja eli journalistinen koulutus tms on relevantti.” ”Ankkurointi tulisi nähdä kokonaisvaltaisena esiintymisenä, johon kuuluu myös ääniefektien hyödyntäminen. Se on tarinankerrontaa, jossa puheen rytmittämällä ja äänenpainoilla on iso merkitys. Myös ääntä säästäviä tekniikoita ja äänenhuoltoa olisi hyvä käydä läpi. [...].

Hyde ja Ibrahim ohjeistavat juontajiksi ja uutisankkureiksi aikovia kiinnittämään huomiota tekstisisällön ohella myös tekstin sävyyn, joka pitäisi kuulua puheessa ja välittyä vastaanottajalle oikealla tavalla (2016, 15). Tekstin lukijalla tulee siis olla suhde lukemaansa tekstiin. Tekstiin ja tilanteeseen sopivaa puheen sävyä voidaan kuvata erilaisilla laatusanoilla, kuten esimerkiksi ironinen, leikkisä tai surullinen, mutta sävyn ilmaiseminen uutisankkurille on sallittua kuitenkin vain häivähdyksenomaisesti (ks. myös Pantti 2009, 202). Suomen ensimmäinen uutisankkuri Kauko Saarentaus luki Ylen tv-uutiset vuosina 1959–1967. Saarentausta on kuvattu sutkauttelijaksi ja hänen tyyliänsä satiiriseksi. (Pernaa 28–29, 71). Tämä esittämisen tapa sai väistyä Saarentauksen myötä, ja sen jälkeen suomalaisessa uutisgenressä kyseeseen on tullut varsin neutraali ilmaisutapa. Kuten edellä olevassa sitaatissa sanotaan, uutisankkurin työrooli pyritään aina pitämään yllä, ja tunnetta voidaan näyttää vain varovasti ja pienieleisesti.

Uutisjournalismissa ilmaistut tunteet eli emotiivit välittävät moraalisia ja poliittisia argumentteja, ja niiden funktiona on vaikuttaa vastaanottajan tunteisiin. Pantin mukaan tunteet voivat toimia intellektuaalisina oikopolkuina tapahtumien ymmärtämiseen (Pantti 2009, 201; Koljonen 2013, 143). Uutisia ei kuitenkaan käytetä nykyisin ainoastaan tiedonlähteinä, vaan myös viihteenä ja turvallisesti koettujen tunne-elämysten lähteinä, mitkä eivät uhkaa omaa arkielämää. Uutisissa on viime aikoina ollut eniten esillä suru. (Pantti 2009, 194–196.) Aiemmissa kuuntelututkimuksissa onkin havaittu, että riippumatta kieli- tai kulttuuritaustasta ihmisten on kaikkein helpointa tunnistaa surunilmaukset verrattuna muihin tunteisiin (Waaramaa 2015). Surun tunnistamista on pidetty tärkeänä, koska sen on katsottu vahvistavan yhteisön jäsenten välisiä siteitä (Waaramaa & Leisiö 2013). Varhaisimmissa kulttuureissa ihmisyyhteisöt olivat pieniä, joten on ollut tähdellistä, että jokainen yhteisön jäsen on surua kohdattuaan toipunut mahdollisimman pian ennallaan työhön kykeneväksi toimijaksi yhteisössään. Tämän vuoksi surun kollektiivinen tunnistaminen ja tuen antaminen ovat varsin

luontaisia toimintatapoja ja niin ollen funktionaalisia uutisgenressäkin. Uutisten vastaanottajan kokeman empatian on kuitenkin todettu olevan sitä suurempi, mitä relevantimpi uutinen henkilökohtaisesti vastaanottajalleen on (Kósa ym. 2009).

Se, miten ymmärrämme toisiamme, perustuu Goffmanin mukaan ilmaisun ja indikoinnin hiljaiseen teoriaan. Tällaisen voi muodostaa esimerkiksi kahden ihmisen välinen tunnesuhde. Mikäli toisen tai molempien osapuolten motiivi muuttuu heidän välisessä suhteessaan, myös tunneilmaisut muuttuvat varsin nopeasti. Tämä kertoo tunnesuhteiden ilmaisun ja indikoinnin haavoittuvuudesta. (Goffman 2012 [1959–1983], 181, 205, 230, 310.) Fyysisessä läsnä olossa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa jokainen osallistuja asettuu alttiiksi haavoittuvuudelle, mutta samalla hänestä itsestään voi tulla paitsi uhattu, niin myös uhkaaja. Tämä on sattumanvaraista, joskin samanlaista kaikkialla, mutta juuri tästä syystä kokemuksemme maailmasta on luonteeltaan vastakkainasetteluihin perustuvaa. (Emt., 301–347; ks. myös Tolson 1991, 197; Scannell 2007, 151.) Silloin, kun jokin asia koskee useita ja yhä useampia yhteisön jäseniä, asia muuttuu yksityisestä julkiseksi. Näin tuon asian ympärille kehkeytyy julkisen piiri, jossa käsitellään asiasta ihmisille koituvia suoria ja epäsuoria seuraamuksia. Tällä tavalla tuotetaan ja ylläpidetään sosiaalis-kulttuurista yhteisyyttä. (Pietilä 1997, 119–120.)

4.1. Vahvuudet ja haasteet

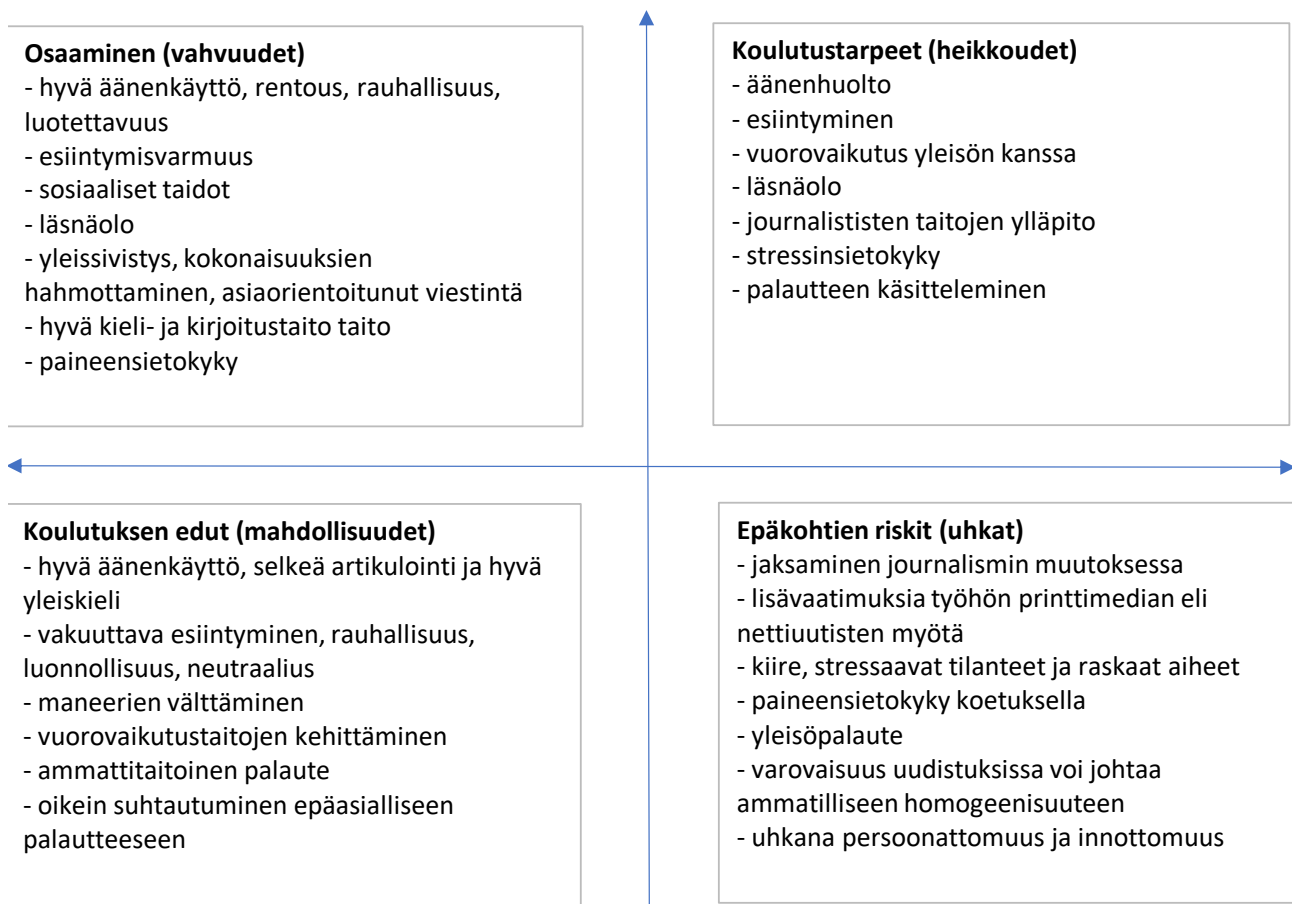
Ankkureiden hyvinä ominaisuuksina pidettiin varmuutta, rauhallisuutta, selkeyttä, luotettavuutta ja asiallisuutta niin, että uutisaiheet nousevat keskiöön, ja ankkuri ”ainoastaan” välittää viestin. Uutisankkurit arvioivat, että heille on hyödyksi pitkä työkokemus, yleissivistys, vahva asiaosaaminen, suurten kokonaisuuksien ja olennaisen hahmottaminen, paineensieto-, esiintymis- ja reagointikyky, hyvä kirjoitus- ja kielitaito, nopea tiedonhakutaito sekä sosiaaliset taidot.

Äänen osalta vahvuudeksi katsottiin yleisesti hyvä, matala ääni, selkeä artikulaatio ja rauhallisuus. Haworthin mukaan naisääni kelpaa radiouutisiin, mikäli ääni on ”syvä, maskuliinisen voimakas ja hienostunut”, eikä siinä ole aksenttia tai murrepiirteitä. Nuori, korkea ääni mielletään liian tyttömäiseksi, kun taas pehmeä, huokoinen äänenlaatu on taas liian intiimi uutisiin. (Haworth 2000, 254.)

Äidinkielen hallinta nähtiin monissa ankkurien vastauksissa keskeiseksi taidoksi. Muita työssä auttavia ominaisuuksia olivat rentous, inhimillisyys ja maanläheisyys, luonnollisuus, selkeys, luotettavuus, asiallisuus, joutavuus, heittäytymiskyky, miellyttävä tai piristävä olemus, sosiaaliset

taidot ja läsnäolon taito (kuva 1, SWOT-nelikentän vasen yläosio). Kameran kautta välittyvän olemuksen todettiin olevan erilainen kuin luonnossa: jotkut sopivat ominaisuuksiltaan poikkeuksellisen hyvin kameran eteen, toiset taas eivät. Radiossa uutisankkurin fyysinen olemus ei pääsääntöisesti näy, eikä televisiossakaan uutisankkurin kaikki fyysiset ominaisuudet välttämättä välity katsojalle, mikäli rinnalla ei ole vertailukohdetta.

Kuva 1. SWOT-kuvio uutisankkurien osaamisesta (sisäiset vahvuudet), koulutustarpeista (sisäiset heikkoudet), koulutuksen eduista (ulkoiset mahdollisuudet) ja epäkohtien riskeistä (ulkoiset uhkat).

Journalistinen tausta on koettu eduksi lähetyksen rakentamisen, rytmin ja asiasisältöjen painotusten valintojen kannalta. Eduksi koettiin myös hyvä kirjoitustaito niin, että vastaanottaja ymmärtää asian ensi kuulemalla. Hyvä kirjoitustaito on tässä siis määritelty taidoksi tuottaa selkeää puhuttua uutistekstiä. Esiintymisen tulee olla sellaista, että se antaa tilaa lähetyksen sisällöille. Läsnäolontaito ja kyky ottaa kontakti vastaanottajaan katsottiin keskeiseksi vahvuudeksi:

En katso kameraan vaan sen läpi.” ”Olen lähetyksessä "sisällä" eli en mene vain lukemaan prompteria.

Toisaalta, vahvuuksina pidettyihin asioihin toivottiin saatavan koulutusta (kuva 1, SWOT-nelikentän vasen alaosio).

Ankkurin olemukselta vaadittavan rentouden ja toisaalta energisyyden yhdistäminen koettiin haastavaksi tehtäväksi. Samoin äänenkäytön manerisoituminen nähtiin riskinä, ja riskin toteutumisen estämiseksi kaivattiin ammattiapua. Myös omien terveysongelmien pelättiin vaikuttavan esiintymiseen.

Yleisesti ottaen suomalaisten uutisankkurien esiintymistaidot arveltiin olevan hyvällä tasolla.

[...] On tullut rentoutta ja takavuosien pönötyksestä on alettu päästä eroon.

Kuitenkin haasteiksi koettiin mahdollinen puutteellinen ilmeikkyyys ja vajavaiset tarinankerrontataidot, tasapaksuus ja innottomuus. Suomalaisille journalisteille ($n = 366$) tehdyssä laajassa tutkimuksessa siitä, miten journalistit kokivat oman työnsä ja millaiseksi he näkivät journalismin tilan tänä päivänä, painotettiin juuri tarinankerrontataitoja uutisten ymmärrettävyyden parantamiseksi. Naiset näyttivät pitävän tarinankerrontataitoja tärkeämpänä kuin miehet. (Pöyhtäri ym. 2014, 1, 11, 15.) Edelleen uutisankkurit arvelivat jämäkkyyden ja luotettavuuden voivan kääntyä liian jäykäksi esiintymiseksi.

[...] esim. kansainvälisillä kanavilla puherytmi on nopeampi ja elekieltä enemmän. Toisaalta rauhallisuus ja tietynlainen neutraalius ovat uskottavan uutistyön kannalta hyviä puolia. Yleissivistyksemme sekä kielitaitomme ovat myös plussaa. Pyrimme esim. lausumaan vieraskieliset nimet oikein.” ”Suurin osa on asiallisia ammattilaisia. Missityyppiset henkilöt, joilla ei koulutusta tai osaamista, ovat kadonneet.

Neutraaliuden ilmeneminen tai sen vaatimus uutisilmaisussa on sikäli ymmärrettävää, että uutisen asiasisältö välittynee vastaanottajalle helpommin silloin, kun se ei vaadi tulkintaa, kuten emotionaalinen tai taiteellinen ilmaisu vaatisivat (Waaramaa & Leisiö 2013). Neutraalin ilmaisun kehittyminen vallitsevaksi uutisten ilmaisutavaksi voi liittyä myös laajempaan kulttuuriseen kuuntelemisen tapojen kehittymiseen. Olemme 1900-luvun jälkipuoliskolta lähtien tottuneet medioituun puheeseen ja osaamme kuunnella sitä, kuten esimerkiksi tv- ja radiopuhetta. Ranskassa 2010-luvulla tehdyssä kokeessa uutisten havaitsemisesta todettiin, että mitä suurempi uutistenlukijan äänenkorkeuden vaihtelu oli ja mitä korkeampi äänentaajuus oli, sitä ilmeisemmin se ajoitettiin historiaan 1940- tai 1950-luvulle (de Mareüil ym. 2012). Nykyilmaisu siis suosii neutraalimpaa ja

taajuusvaihteluiltaan maltillisempaa puhetta. Uutiset on tämän ilmaisutavan tunnistettavin ja jalostunein, jopa standardoitu muoto (Bell 1983).

Uuden teknologian tuleminen ja sen soveltaminen journalismiin on vaikuttanut siihen, että välineet, jakelutiet ja studiot ovat muuttuneet ja näiden seurauksena myös ankkurointi on muuttunut (ks. myös Pöyhtäri ym. 2014, 32). Ankkureiden työnkuva on osin siirtynyt sähköisestä mediasta printtimedian puolelle eli nettiuutisiin, mikä on tuonut ankkureille lisävaatimuksia ja vienyt resursseja radio- ja tv-journalismista. Haasteeksi on tullut työajan ja fokuksen sirpaloituminen. Jatkuva studiotekniikan muutos koetaan stressaavana tekijänä, joka haastaa osaamisen ja työn hallinnan. Pelkona on, että tärkein unohtuu, vaikka isot yleisöt ovatkin edelleen television ääressä.

Huomattava määrä energiaa menee lähetyksen koreografian ja show-elementtien luomiseen. Studioihin on tullut uudenlaista tekniikkaa kuten esim plasmaruutuja, joiden käyttöä yhä opitaan. Niiden hyödyntäminen vaatii osaamista sekä studiohenkilökunnalta että ankkureilta, ja lisäksi erilaiset ratkaisut voivat tulla hyvin kalliiksi. Tämän suhteen ollaan vielä alkumetreillä ja kansainvälisesti vertailtuna Suomessa resurssit uuden teknologian käyttöönottoon ja täysipainoiseen hyödyntämiseen ovat pienet.

Tässä muutoksessa paineensietokyky on entistä enemmän koetuksella. Kiireen tuomat paineet koettiin raskaina etenkin sellaisilla aihealueilla, jotka vaativat tarkkuutta. Jatkuva ja kiihtyvä kiire sai monen epäilemään jaksamistaan ja ammatti-imagonsa murtumista.

Ei mahdollisuutta perehtyä riittävästi työajalla keskeisiin uutisaiheisiin - tähän on käytettävä vapaa-aikaa, mikä on raskasta etenkin raskasta vuorotyötä tekeville perheelliselle.

Työ on tarkasti aikataulutettua ja päivissä on usein kiireen tuntu, stressaavia tilanteita ja raskaita aiheita.

Joskus väsyneenä on vaikea pitää pokka.

Waisbord (2013, 232) on huomauttanut, että uutisympäristö on fragmentoitunut, muuttunut kaoottiseksi, horisontaaliseksi, jossa amatööri- ja ei-journalistiset organisaatiot ovat vahvistuneet ja niiden tuottamat uutiset ja informaatio haastavat konventionaalisen journalistisen auktoriteetin ja hierarkian. Nämä työntävät journalismia eri suuntiin, kyseenalaistavat professionaalisen paradigman ja määrittelevät uudelleen professionaalisuuden vaatimukset. Tämä muutos tulee vaikuttamaan jatkossakin suomalaisten valtakunnallisten kanavien uutisten ankkurointiin. (Ks. myös Koljonen 2013, 93–95.)

4.2. Uutisankkurien saama palaute: ”Jatkuva piru olalla kuiskimassa siitä, mitä minusta ajatellaan”

Uutisankkurien saamassa palautteessa yhtäältä heidän kollegansa ja toisaalta yleisö edustavat kahta ääripäätä suhtautumisessaan. Uutisankkurien kollegat antavat palautetta harvemmin ja valikoivammin kuin yleisö. Kollegojen palaute voi olla positiivista tai he voivat osoittaa liiallistakin hienotunteisuutta puuttumatta mihinkään havaittuihin epäkohtiin.

Ensimmäisten pitkien lähetysten jälkeen palautetta perehdyttäjältä.

Kerran rakentavaa palautetta kollegalta äänenkäytöstä.

[...] Omista manereistaan eroon pääseminen vaatii ulkopuoliset silmät ja korvat. Talon sisällä palautetta ei välttämättä haluta antaa tai ankkurin esiintymistyylisiin on totuttu. Esiintymiskoulutusta yleisesti sekä äänenkäytön koulutusta.

Työyhteisö antaa ankkureille palautetta silloin tällöin, esimerkiksi siitä, jos lähetyksessä on ollut erityisen hyvä rytmin.

Työyhteisöltä saa joskus palautetta, jos takana on jokin erityisen vaativa tai poikkeuksellinen työtilanne.

Kokemuksen myötä skarppaaminen herpaantuu ja virheiden määrä kasvaa. Moni saattaa juontaa kauan tajuamatta, että muutamalla vinkillä esiintymisen kuunneltavuus ja miellyttävyyys paranisivat huomattavasti. Talon sisällä palautetta ei haluta antaa [...].

Aiemmassa tutkimuksessa havaittiin, että yleisöpalautteen merkitys journalistille on kasvanut entisestään (Pöyhtäri ym. 2014, 31). Yleisöltä ankkurit voivat saada toisaalta ihailua ja toisaalta aggressiivisia ja loukkaavia kommentteja joka viikko. Palaute on ollut sekä asiallista ja perusteltua että asiatonta ja perusteetonta. Yleisimmin palautteen kohteena ovat työhön sisällöllisesti kuulumattomat asiat, kuten ulkonäkö, vaatetus ja asusteet – tai ne kammatut hiukset. Harvemmin puututaan uutisten sisältöön tai esitystapaan. Yksittäisiä virheitä ja puutteita on kommentoitu ääntämisessä, painotuksessa, lausumisessa, puhenopeudessa, puheen rytmityksessä ja ankkurin energiatasossa sekä väärin käytetyissä termeissä, esimerkiksi sotilasterminologiassa.

Uutisankkurien saama positiivinen yleisöpalaute liittyy yleensä selkeään artikulaatioon, hyvään yleiskieleen tai ammattitaitoiseen esiintymiseen. Nämä ovat samoja asioita, joista yhdysvaltalaisyleisö on antanut palautetta jo 1930-luvulta lähtien: ääntäminen, lausuminen ja äänenlaatu (Coulson 1935). Suomalaisankkurien toiveena on saada erityisesti rakentavaa palautetta:

Kun alkaa olla vähän kokemusta, eikä niin paljon enää skarppaa joka lähetykseen, niin virheiden määrä kasvaa. Sen tajuaminen, että ei anna otteen lipsua. [X:]ssä ei ole varsinaista palautejärjestelmää nuorille ankkureille ja moni saattaa [X]:n puolella juontaa kymmeniä lähetyksiä ilman, että tajuaa että muutamalla hoksautuksella esiintymisen kuunneltavuus ja miellyttävyys paranisi huomattavasti. [...] aktiivisempi kuulijapalaute voi herättää moniin asioihin.

4.3. Palaute ja sukupuoli: ”Kansan oopiumia on sukupuoli, ei uskonto.” (Goffman, 2012 [1959–1983], 88.)

Naiset ovat toimineet miesten rinnalla uutisankkureina jo 1960-luvulta lähtien, ensimmäisenä Yleisradion ruotsinkielisen televisiotoimituksen Astrid Gartz ja suomenkielisellä puolella ensimmäisinä Liisa Laine, Kristiina Alatalo ja Ritva Salonen (Pernaa 2006, 68). Silti vielä vuonna 1995 miehet lukivat suurimman osan uutissähkeistä (61 %) Yleisradion Radio Suomen kanavalla, vaikka naiset olivat tehneet uutisraportteja yhtä paljon kuin miehet (Savolainen 1995, 104). Yleisöpalaute on edelleen sukupuolittunutta ja se kohdistuu herkästi ankkurin persoonaan:

Yleisöpalautteen osalta miesankkurit pääsevät helpommalla kuin naiset.

Esimerkiksi nuorelta kuulostava naisääni on

kirvoittanut setämäistä palautetta yleisöltä.

Pitkästä työkokemuksesta tuntuu olevan apua negatiiviseen palautteeseen suhtautumisessa:

Vuosien esiintyminen tuo varmuutta ja katsojilta joskus tuleviin epäasiallisiin kommentteihin osaa suhtautua oikein.

(Ks. myös: Halonen 1995, 25.)

Goffman kuvaa perinteisen kahden sukupuolen, naisen ja miehen, välistä toimintaa rituaaliseksi kosinnaksi ja kohteliaisuudeksi, tosin nuo rituaaliset toiminnot ovat muuttumassa nyky maailmassa. Goffman tähdentää, että nainen on alistetussa yhteiskunnallisessa asemassa suhteessa mieheen, mikä näkyy sukupuolittuneena kasvatuksena ja työnjakona. Naisen identiteetti määräytyy miehen mukaan: nainen on ensin isänsä tytär, sitten miehensä vaimo ja lopulta poikiensa äiti. Muun muassa tällaisen stereotyyppisen sukupuolten välisen erittelyn avulla yhteiskuntamme tuottaa institutionaalista refleksiivisyyttä, sosiaalista järjestäytymistä, josta identifiointijärjestelmä ponnistaa, eli se, miten yksilö luokitellaan. Goffmanin alkuperäisteksteistä on tosin kulunut jo useita vuosikymmeniä, ja yhteiskunnallisia muutoksia on ehtinyt tapahtua tuona aikana myös naisen asemassa, yhdessä

yhteiskunnassa enemmän tai vähemmän kuin jossakin toisessa yhteiskunnassa (Goffman 1977; Goffman 2012 [1959–1983], 66–111.)

Uutishuoneissa erityisesti naiseus, sekä haastattelevien journalistien että haastateltavien naiseus, liittyy kontrolliin ja valtaan, miten uutiset on tuotettu ja esitetty (McLaughlin 2002, 76; Howell & Singer 2017). Tässä uutisankkurit ovat julkisen arvioinnin kohteena, ja kuten yllä olevista ankkurien kommenteista käy ilmi, erityisesti naiset saavat osakseen arvostelua, miesten päästessä vähemmällä. Halosen mukaan ”[uutis]genren asettamat haasteet estävät televisiossa esiintyvää naista usein murtautumasta katseen kohteen asemasta” (Halonen 1999, 53). Howellin ja Singerin tutkimuksen mukaan naiset tietävät, että heitä ei arvostella pelkästään heidän sanomisistaan, vaan myös siitä, miltä he näyttävät. Kirjoittajien mukaan naisten asennoitumisen taustalla on pelko, että heistä ei pidetä. Toinen taustalla oleva syy on naisten haluttomuus erimieliseen keskusteluun julkisuudessa. Howellin ja Singerin mukaan naisten julkinen esiintyminen on erityisen haastavaa naisten kokeman ”huijari-syndrooman” vuoksi. Tämä tarkoittaa sitä, että naiset eivät halua esiintyä asiantuntijoina, koska joku muu on kuitenkin parempi asiantuntija kuin he ovat. Toiseksi, edelleen näyttää olevan vallalla ajatus, että naiset eivät saisi tuoda julkisuudessa itseään liiaksi esille, koska heihin kohdistetut ennakkoodotukset naiseuden roolista edellyttävät mieluummin näkymättömyyttä. Näin ollen naisilla on tarjolla kaksi roolia: joko ”prinsessa”, jota joutuu anelemaan ja houkuttelemaan esiintymään tai ”tyrkky”, joka yrittää päästä väkisin esille, eikä ymmärrä hänelle (implisiittisesti) osoitettua paikkaa. Naiset siis näyttävät toteuttavan heille asetettuja rooliodotuksia ja vetäytyvät huomattavasti useammin julkisesta esiintymisestä kuin miehet, joiden osuus uutisissa jopa kasvoi 2010-luvun alkupuolella (Suikkanen ym. 2012, 34–39). Tämän roolituksen vuoksi naisilta on vaikea saada asiantuntijahaastatteluja. Näin kuulu yhtäältä naiseuden ja toisaalta asiantuntijuuden ja siihen liittyvän luotettavuuden ja uskottavuuden välillä ei pääse kuroutumaan umpeen. (Howell & Singer 2017.) Tuon kuilun kaventamiseen tai kaventumattomuuteen on toki useita yhteiskunnallisia rakenteellisia syitä.

Ainakaan uutisten vastaanottoon liittyvässä ymmärtämisessä ja uutisten muistamisessa ei ole todettu sukupuolieroja. Myöskään vastaanottajan asuinpaikalla (maaseutu tai kaupunki) tai koulutuksella ei ole todettu olevan vaikutusta uutisten ymmärtämiseen tai niiden muistamiseen. (Kósa ym. 2009.) Yksilöllisillä eroilla on kuitenkin merkitystä siinä, miten hyvin kukin kuuntelija keskittyy puhuttuun viestiin ja mihin seikkoihin hän suuntaa huomionsa puhetta kuunnellessaan eli millainen hänen kuuntelutyylinsä on (Imhof & Janusik 2006; Kiewitz ym. 1997; Watson ym. 1995).

4.4. Ehostus, kampausta, pukeutuminen ja stailaus

Uutisankkurit ajattelivat sellaisten esittämisen osa-alueiden, kuten ehostuksen, kampausta, pukeutumisen ja stailauksen kuuluvan ammattiosajille. Katsottiin kuitenkin myös, että ankkurin on itsekin syytä hallita näitä osa-alueita. Aiemmin näillä ei ollut samanlaista merkityksessä radiotoimittajille, mutta asiaan suhtautuminen muuttui Suomessakin kaupallisten paikallisradioiden tulemisen myötä vuodesta 1985 lähtien, jolloin radiohinkin alettiin palkata muun muassa kauneuskuningattaria (Ala-Fossi 2005, 174) ja sittemmin myös iskelmälaulajia juontajiksi. Nykyisin radiokanavat panostavat yhä enemmän visuaaliseen ilmeeseen muun muassa podcast-tuotannoissaan. Multimedian tulo on entisestään vauhdittanut tätä kehitystä. Studioihin on tuotu kamerat, (ks. esimerkiksi: <https://yle.fi/aihe/ylex/studio>) ja juontajien rooli kanavan markkinoinnissa tuo heidät kasvoina julkisuuteen. Radiokanavilla uutiset näyttäisi kuitenkin olevan sellainen genre, jossa ulkonäön merkitys ei ole yhtä suuri kuin esimerkiksi juonnetuissa musiikkiohjelmassa. Tosin joskus yleisö voi olla sitä mieltä, että kuvan jättäminen pois ja ohjelman siirtäminen vain kuunneltavaan formaattiin, voi olla eduksi televisio-ohjelmalle (Ala-Fossi 2004, 68).

Uutisankkurit toivoivat stailaukselta maltillisuutta ja linjakkuutta, sillä jokaisen erilainen oma käsitys voisi johtaa liialliseen kirjavuuteen. Toisaalta, mikäli ammattistailaajia on vain yksi, hänen näkemyksensä ei välttämättä miellytä kaikkia ankkureita. Alalla käytetäänkin useiden eri stailaajien konsulttipalveluja oman väen ohella. Tässä on kuitenkin koettu myös ongelmia, sillä stailaajan apua ei aina ole tarjolla. Tällöin esimerkiksi esiintymisasun valinnassa ankkuria ei auta kukaan. Studiomiljöön lavastuksineen ja sen sävyt asettavat vaatimuksia niin ehostukselle kuin myös pukeutumisen sävyille ja materiaaleille, koska tavoitteena on visuaalisen ilmeen eheys. Myös tekniikalla on näiden suhteen omat erityisvaatimuksensa.

5. Uutisankkurien koulutustarpeet

Uutisankkureista 13/16 vastasi tarvitsevansa koulutusta tai ainakin päivitystä osaamiseensa. Kaksi vastaajaa ei katsonut tarvitsevansa koulutusta ja yksi jätti vastaamatta kysymykseen. Uutisankkurien vastauksissa toistui toteamus, että varsinaista koulutusta ankkurointiin Suomessa ei ole. Tuntumaa työhön oli hankittu muista juontotehtävistä. Vastaajista 10/16 oli saanut jonkinlaista perehdytystä työhön kollegoilta mestari-kisälli-menetelmällä tai ”työkavereiden vierihoidon”:

Vanhempi ankkurikollega tutustutti työhön yhden päivän ajan.

Kokeneempi ankkuri on kerran käynyt kanssani lähetyksiäni läpi.

Oppia oli haettu myös ulkomaisilta kanavilta:

[Olen] lähinnä seurannut kv kanavien ankkureiden työskentelyä ja yrittänyt soveltaen apinoida.

Yli kolmannes vastaajista ilmoitti, että he eivät olleet saaneet minkäänlaista koulutusta uutisankkurin tehtävään.

[...] kieltämättä ruutuun laitettiin melko kylmiltään vielä [xx]-luvun lopulla.

Monet ankkurit kertoivat osallistuneensa työnantajan järjestämiin lyhyisiin, muutaman tunnin kestäviin koulutustapahtumiin, jotka käsittivät pääasiassa puheen ja äänenkäytön sekä esiintymisen opetusta. Lyhyiden satunnaisten koulutustapahtumien ei katsottu olevan riittävää perehdyttämistä tehtävään eikä riittävää osaamisen ylläpitämiseksi tai maneerien torjumiseksi.

Uutisankkurit toivoivat pysyvän ja säännöllisen koulutuksen järjestämistä. Koulutustoiveissa oli koko paketti: esiintyminen, kielenhuolto, käsikirjoittaminen, haastattelutekniikka, äänenkäyttö ja -huolto, ilmaisun vapauttaminen, liikkuminen, maneerien tunnistaminen, pukeutumisen opastus ja asusteiden valinta.

Jatkuva sparraus ja huolto tarpeen.

Koen, että juuri äänenkäyttö+lausuminen+rytmittäminen koulutus olisivat tarpeen aika ajoin, jotta työkyky (osaaminen) pysyisivät yllä.

Taitoja on hyvä päivittää ja omia vahvuuksia tuoda esille. [...] toivon, että saisin esiintymiskoulutusta.

Ankkurien vastauksissa kerrottiin myös meneillään olevista muutoksista, jotka vaikuttavat ankkurien työhön:

Juontotyylit muuttuvat, studiot muuttuvat. Nykyään haetaan rennompaa tyyliä asiallisen rinnalle.

Ankkurointi muuttuu jatkuvasti, kun studiot muuttuvat vuorovaikutteisemmiksi ja niihin saadaan lisää teknologian tuomia apuvälineitä. Näiden soveltaminen journalismiin voisi olla kehityskohde, johon saataisiin apua ulkopuolelta. Tällä hetkellä lähinnä apinoimme malleja kansainvälisiltä toimijoilta.

Vastauksissa kritisoitiin sitä, että yleisön kohtaaminen ja vuorovaikutus yleisön kanssa ovat jääneet vähälle huomiolle ankkuroinnin työnohjauksessa. Vastaajien mielestä olisi tärkeää päästä lähelle yleisöä, mikä tarkoittaa vuorovaikutuksellista suhdetta katsojan/kuulijan kanssa. Vuorovaikutus tässä tapauksessa ei tarkoita konkreettisia yhteydenottoja esimerkiksi palautteen muodossa, vaan tunnetta,

että ankkuri puhuu *juuri minulle* katsojana tai kuuntelijana. Goffman kuvaa medioitua radio- ja tv-puhetta yhdelle kuvitellulle vastaanottajalle suunnatuksi puheeksi. Tällöin puhe muistuttaa simuloitua keskustelua, koska toinen osapuoli ei ole fyysisesti paikalla. Näin syntyy kuitenkin illuusio läsnä olevasta elävästä puheen vastaanottajasta. (Goffman 2012 [1959–1983], 261–299.) Tavoitteena on luoda kuulija/katsojakontakti: radiossa puhuja ei puhu mikrofonille, vaan mikrofonin takana olevalle kuuntelijalle, eikä tv:ssä puhuja puhu kameralle, vaan kameran läpi vastaanottimen ääressä olevalle katsojalle. Kontaktin onnistunut luominen myös sitouttaa kuulijaa/katsojaa juuri kyseiseen ohjelmaan ja/tai toimittajaan.

Ankkurien näkemykset sopivasta kouluttajasta menivät ristiin: toiset halusivat ulkopuolisen kouluttajan, toiset taas pitivät parhaana kouluttajana kokenutta kollegaansa. Jälkimmäistä näkemystä vahvistaa myös epäily siitä, löytyykö ammattiankkureille riittävän osaavaa ulkopuolista kouluttajaa:

Ongelma on, että "meille mestariluokkalaisille" on vaikea löytää alalta hyvää kouluttajaa. Kokeneet ankkurit ovat/olisivat parhaita opettajia. [...]

Talouden kiristyminen kaikilla aloilla antaa aiheita ankkurien epäilylle, että työnantajalla ei ole taloudellisia resursseja järjestää pitkäkestoista koulutusta työajalla:

[...] heikot taloudelliset resurssit/edellytykset järjestää pitkäkestoista koulutusta työajalla. Paketissa tulisi olla kaikki: tekstin tekemisestä suulliseen ilmaisuun ja esiintymisvalmiuksista asusteiden käyttöön

Samalla vakiintuneet ankkuri-ihanteet vaikuttavat siihen, että kanavat eivät halua ottaa riskejä kokeilemalla tai tuomalla uusia tapoja. Ankkurit arvioivat tämän johtavan ammattilaiseen homogeneisuuteen, jolloin vaarana voi olla tasapaksuus ja innottomuus:

Kanavat pelaavat varman päälle sekä uutisten että juontajien suhteen. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että kaikki ankkurit näyttävät ja kuulostavat melko samalta.

5.1. Suomalainen ankkuroinnin oppikirjallisuus

Yleisesti vastauksissa huomautettiin, että alalle kohdennettua kirjallista oppimateriaalia ei ole olemassa. Puute ei koske pelkästään Suomen pientä kielialuetta, vaan se koskee maailmanlaajuisesti tämän erityisalan kirjallista tarjontaa. Useissa englanninkielisissäkin teoksissa aihe on kuitattu parilla sivumaininnalla. Kirjallisten lähteiden puuttuessa monet ankkureista kertoivat keskittyvänsä puhe- ja äänenkäytönharjoitukseen, joiden katsottiin olevan hyödyksi. Ankkurit harjoittelivat puhumaan erilaisia tekstejä, katsoivat omia ja muiden videoita löytääkseen oman tyylinsä ja tapansa, analysoivat

lähetyksiä ja katselivat kansainvälisten kanavien uutislähetyksiä. Yksi kirjallinen lähde mainittiin vastauksissa: ”Ylen yötoimittajan opas” (Radion yöuutistoimittajan käsikirja 2014). Tässä oppaassa kehoitetaan säilyttämään radion uutislähetysille ominainen ja kuuntelijoiden uutislähetysiltä odottama asiallisuus. Edelleen siinä neuvotaan seuraamaan maailman tapahtumia ja huomautetaan, että mitään aiheita ei pidä väheksyä. Muutoin oppaassa on yksityiskohtaisia teknisiä neuvoja ja käytännön ohjeita. Esittämisen tavasta tai ilmaisusta ei mainita mitään.

5.2. Ulkomaisten kanavien uutisankkurit

Sumalaisankkurit kertoivat seuraavansa vaihtelevasti myös muiden kotimaisten ja kansainvälisten uutistoimistojen tiedonvälitystä. Vastauksissa mainittiin kansainvälistä uutistoimistoista ABC (Yhdysvallat), BBC (Iso-Britannia), CNN (Yhdysvallat), DW (Saksa), NPR (Yhdysvallat), NRK (Norja), SVT (Ruotsi) ja TF1 (Ranska). Säännöllisesti ulkomaisia kanavia seuraavat kertoivat tuntevansa eri maiden uutisprosessit ja niiden erot. Isojenkin kanavien toteutukset voivat toisinaan olla varsin ”köyhiä”. Lisäksi kulloisetkin muotivirtaukset esimerkiksi lavasteissa voivat erottua selvästi. Samoin uutisjuontajan vetovoimaa voidaan joko korostaa tai laimentaa vallitsevasta muotivirtauksesta ja kanavan valitsemasta tyylistä riippuen. Ankkurien vastauksissa nostettiin esille ulkomaisten kanavien uutisankkurien ammattitaito sekä tyylitaju ja mainittiin parikin nimeä:

BBC:n aamuradion toimittajat vaikuttavat tekevät huikean paljon töitä. Ja ovat käsittämättömän "kepeitä" ja samalla hurjan tiukkoja haastattelijoita - heillä toimittajan/uutisankkurin tehtävät ovat enemmän limittyneitä. Samoin Anderson Cooper -kyseessä on enemmän ajankohtaisohjelmien ankkuri - ihan huikeaa osaamista.

Eläväisen esiintymisen ja luotettavuuden yhdistäminen toimii angloamerikkalaisessa kulttuurissa usein erittäin hyvin. Esimerkiksi CNN:n kokeneet ankkurit, kuten Wolf Blitzer, pystyvät vahvaan kerrontaan ilman sirkustemppeja.

Uutislähetykset ovat nopeatempoisempia, ilmeikkäämpiä, mukaantempaavampia. Enemmän rytmiä, harkittuja efektejä ja persoonia.

CNN ja BBC ovat ikonisia uutiskanavia. CNN:llä ihailen sujuvaa ja suvereenia esiintymistä, nopeaa, rentoa mutta tiukkaa esiintymistä sekä huumoria. Myös esiintyjien tyylitaju on kohdallaan.

6. Terveiset tuleville ankkureille

Uutisankkurit peräänkuuluttavat tulevilta ankkureilta ensisijaisesti uutistyon perusteita: on käsitettävä, mikä ylipäänsä on uutinen, miten pelkistää ja tiivistää tekstiä ja miten erottaa olennainen epäolennaisesta. Laaja yleissivistys, hyvä suomen kielen taito, terve uteliaisuus ja halu oppia uutta ovat työn perusasioita.

Alalle aikovan on pohdittava, haluaako hän tehdä pelkästään journalistisia sisältöjä vai haluaako hän myös esiintyä. Mikäli esiintyminen kiinnostaa, ilmaisun kehittäminen kannattaa. Tärkeintä on, että vastaanottaja saa puheesta selvää, kuulee ja ymmärtää uutisen. Uutistekstin etukäteen ääneen lukeminen on hyvä harjoittelukeino, samoin nimien ääntämisen tarkastaminen silloinkin, kun uskoo varmasti tietävänsä oikean ääntöasun. Päälauseet ovat puhutun tekstin rakenteiden keskiössä. Oman puheen manereista pitää olla tietoinen niin, että niitä osaa välttää.

Uutistyo on ryhmätyötä, minkä vuoksi sosiaaliset taidot ovat tärkeitä. On hyvä muistaa, että paraskaan ankkuri ei voi tehdä uutislähetystä yksin. Ankkurin työssä kaikki päivät ovat erilaisia, eikä aamulla voi tietää, millainen päivästä tulee. Tilanteet voivat muuttua nopeasti, jolloin on osattava priorisoida. Ennen lähetystä onkin sopiva rauhoittuminen paikallaan.

Tuleville uutisankkureille annetaan vielä seuraavia ohjeita:

Muilta ammatissa toimivilta kannattaa ottaa oppia, mutta ketään ei kannata matkia.

Oma tyyli täytyy löytää.

Liikaa ei pidä yrittää, sillä se vie uskottavuutta.

Hymy ei puolestaan syö uskottavuutta.

On osattava asettua vastaanottajan asemaan.

Anna asian puhua itsesi kautta.

Koska kaikkeen pitää keskittyä, niin siksi pitää keskittyä hetkeen.

Läsnäoloharjoitukset ovat kullannarvoisia.

Hyde ja Ibrahim (2016, 7–8) opastavat, mitä kursseja opintojensa aikana ankkureiksi tai juontajiksi aikovien opiskelijoiden kannattaisi opiskella. Tätä varten he tarjoilevat muistilistan:

Tulkinta, artikulaatio, ääntäminen, foneettinen transkriptio, näytteleminen, äänenkäyttö, pukeutuminen ja ehostus, mikrofonin käyttö, kameralle esiintyminen, spontaani puhe, käsikirjoituksen lukeminen, persoonallisuuden sovittaminen mediaan, vieraiden kielten ääntäminen, tekniikka, videotuotanto ja editointi, kirjoittaminen radiolle ja televisiolle.

Näiden lisäksi Hyde ja Ibrahim listaavat joukon erityiskursseja, joita olisi hyvä sisällyttää opintoihin. Hekin painottavat erityisesti kirjoitustaitoja.

7. Uutisankkurin työn rakentuminen, osaaminen ja koulutustoiveet

Useimmilla tähän kyselyyn vastanneilla uutisankkureilla oli pohjakoulutuksena korkeakoulututkinto (ks. myös Mäenpää & Ahva 2017) ja aiempaa journalistista työkokemusta ennen ankkuriksi ryhtymistä. Ankkurit mieltävätkin itsensä ensisijaisesti journalisteiksi, eivät ”takavuosien prompterilukijoiksi”. Työelämällä on todettu olevan vahva merkitys ammattiin sosiaalistumisissa (emt. 2017).

Esiintymisen vaatimukset on kuitenkin hyvin tiedostettu, ja ankkurit toivoivat nykyistä parempaa mahdollisuutta kouluttaa monipuolisesti itseään esiintyjänä, ei pelkästään uutistoimittajana. Etenkin uran alussa olevien ajateltiin hyötyvän eniten siitä, että kokenut kollega tai ulkopuolinen ammattilainen kuuntelisi lähetyksiä tarkkaan ja kertoisi, mitä pitäisi tehdä esiintymisen, ilmaisun, rytmin, kehonkielen, reagoimisen ja puheen suhteen. Jatkovaa puheen seurantaa korostettiin, koska maneerien kehittymistä ei itse helposti huomaa. Puhe ei kuitenkaan ole koko kuva, vaan journalististen taitojen päivittämistä ja ylläpitoa kaivattiin puhekoulutuksen ohelle. Toivottiin myös vierailuja, tutustumis- ja benchmarking-käyntejä ulkomaisiin toimituksiin.

Sähköisen median hallitsemiseen kuuluu osaaminen myös sellaisilla viestinnän osa-alueilla, kuten esimerkiksi kontaktin luominen katsojaan ja kuuntelijaan, äänenkäyttö, esittämisen tapa, kuunteleminen, tyyli ja luottamusta herättävä stailaus sekä palautteen vastaanotto- ja käsittelykyky. Vastaanotto ja havaitseminen ovat puolestaan sidoksissa kulttuuriseen kontekstiinsa ja siinä vallitsevaan tapaan tulkinta, arvottaa ja reagoida viestiin (Brownell 2002). Näiden alueiden lukutaito korostuu kansainvälistymisen myötä.

Kyselyn perusteella näyttää siltä, että ankkurin työhön ei olla leipiintyneitä, vaikka työ on osin stressaavaa ja uuvuttavaa. Samaan aikaan työn imu ja koettu ”flow” näyttävät olevan erityisen motivoivia, mitkä auttavat työssä jaksamiseen ja pitävät motivaatiota yllä. Jatkotutkimuksella voitaisiin selvittää, miten toiveiden mukainen (täydennys)koulutus vaikuttaisi uutisankkurien käsityksiin heidän omasta osaamisestaan tai palautteeseen. Lisäksi voitaisiin selvittää, miten median murroksen jälkeinen tilanne vaikuttaa uutisankkurien työnkuvaan ja epäkohtien yksilökohtaiseen ja kollektiiviseen kokemiseen.

8. Kiitokset

Lämmin kiitos kaikille kyselyyn vastanneille uutisankkureille ja heidän päälliköilleen uutistoimituksissa tämän tutkimuksen mahdollistamisesta. Sydämellinen kiitos YTT, dosentti Marko Ala-Fossille erinomaisista kommenteista tähän artikkelikäsitelmään.

9. Kirjallisuus

- Ala-Fossi, Marko (2004). Digital reflections of Finnish speech journalism. Teoksessa: Crisell, Andrew (toim.) *More than a music box. Radio cultures and communities in a multi-media world. Cultural diversities and intersections*, 8, 57–74.
- Ala-Fossi, Marko (2005). *Saleable Compromises. Quality Cultures in Finnish and US Commercial Radio. Academic Dissertation. University of Tampere. Tampere: Tampere University Press.* <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/67458>.
- Bell, Allan (1983). Broadcast news as a language standard. *International Journal of Sociology of Language*, 40, 29–42.
- Brand, Graham & Scannell, Paddy (1991). Talk, identity and performance: The Tony Blackburn Show. Teoksessa: Scannell, Paddy (toim.) *Broadcast talk*. London: Sage Publications Ltd., 201–226.
- Brownell, Judi (2002). *Listening: Attitudes, Principles and Skills*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Couldry, Nick (2013). *Media, Society, World: Social theory and digital media practice*. Polity press: Cambridge.
- Coulson, Edwin R. (1935). Letters to news broadcaster. *Duke University Press. American Speech*, 10:4, 280–282.
- Dewey, John (1925–1953). *The Later Works of John Dewey. Volume 5: 1929–1930. Essays, The Sources of a Science Education, Individualism, Old and New, and Construction and Criticism*. Teoksessa: *The Collected Works of John Dewey, 1882–1953. (2nd Release). Electronic Edition*.
- Goffman, Erving (1971 [1959]). *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Porvoo: WSOY.
- Goffman, Erving (1977). The Arrangement between the Sexes. *Theory and Society* 4:3, 301–331.
- Goffman, Erving (2012 [1959–1983]). *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (1999). *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (1992). Kulttuurin ja politiikan murroksia. Toim. Koivisto, Juha, Lehtonen, Mikko, Uusitupa, Timo, Grossberg, Lawrence. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Halonen, Irma Kaarina (1999). Matkajournalismin sukupuolittumisen strategisille alueille. *Acta Universitatis Tamperensis* 669. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Halonen, Irma Kaarina (1995). Suomenkielisten televisiouutisten nais- ja mieskuva. Teoksessa: *Naiset, miehet ja uutiset*. Toim. Sana, Elina. Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja. Sarja A:1. Yleisradio Oy: Ekholmin kirjapaino Oy, 11–63.
- Haworth, Janet (2000). Women in radio news: Making a difference? Teoksessa: Mitchell, Caroline (toim.) *Women & radio. Airing differences*. London: Routledge, 250–261.
- Howell, Lis & Singer, Jane B. (2017). Pushy or a Princess? *Journalism Practice*, 11:9, 1062–1078, Doi: 10.1080/17512786.2016.1232173
- Hyde, Stuart & Ibrahim, Dina A. (2016). *Television and radio announcing*. 12th ed. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Hämäläinen, Raija; De Wever, Bram; Waaramaa, Teija; Laukkanen, Anne-Maria & Lämsä, Joni (2018). It's Not Only What You Say, But How You Say It: Investigating the Potential of Prosodic Analysis as a Method to Study Teacher's Talk. *Frontline Learning Research*, 6(3). Doi: 10.14786/flr.v6i3.372.
- Hendricks, John Allen & Mims, Bruce (2015). *Keith's Radio Station: Broadcast, Satellite, and Internet*. 9th ed. Burlington, Mass.: Focal Press.
- Imhof, Margarete & Janusik, Laura A. (2006). Development and Validation of the Imhof-Janusik Listening Concepts Inventory to Measure Listening Conceptualization Differences between Cultures. *Journal of Intercultural Communication Research* 35:2, 79–98. Doi: 10.1080/17475750600909246.
- Jaakkola, Maarit (2013). Diversity through Dualism. *Nordicom Review* 34. Special Issue, 89–98. Doi 10.2478/nor-2013-0106.
- Jaakkola, Maarit (2015). The contested autonomy of arts and journalism: Change and continuity in the dual professionalism of cultural journalism. Academic Dissertation. *Acta Universitatis Tamperensis* 2072. Tampere: Tampere University Press.
- Kiewitz, Christian; Weaver, James B.; Brosius, Hans-Bernd & Weimann, Gabriel. (1997). Cultural differences in listening style preferences: A comparison of young adults in Germany, Israel, and the United States. *International Journal of Public Opinion Research*, 9:3, 233–247, <https://doi.org/10.1093/ijpor/9.3.233>.

- Koljonen, Kari (2013). Kriisi journalismissa: Kansakunnan katastrofit ja muuttuva professio. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1842. Tampere: Tampere University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9187-0>.
- Kósa, István; Ambrus, Zoltán & Zsigmond, Csilla (2009). The comprehension of announced and written tv news. *Studia media (Report)*. *Revista de Stiinte Politice, Revue des Sciences Politiques* 24, 147–163.
- Lehtonen, Pauliina (2013). Itsensä markkinoijat: nuorten journalistien urapolut ja yksilöllistyvä työelämä. Tampere University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9076-7>.
- Lyytinen, Jaakko (2006). Kun pöllö sai siivet. MTV:n uutisten historia. Porvoo: Tammi.
- McLaughlin, Lisa (2002). Gender, privacy and publicity in 'Media event space'. Teoksessa: Carter, Cynthia, Branston, Gill, Allan, Stuart (toim.): *News, gender and power*. London: Routledge. Boula;
- de Mareüil, Philippe Boula; Rilliard, Albert & Allauzen, Alexandre (2012). A Diachronic Study of Initial Stress and other Prosodic Features in the French News Announcer Style: Corpus-based Measurements and Perceptual Experiments. *Language and Speech*, 55:2, 263–293.
- Mäenpää, Jenni & Ahva, Laura (2017). Opiskelu ja työelämä journalistin ammattiin sosiaalistajana. Työkokemukseen perustuva vertailu: tulokkaat, vakiintuneet ja konkarit. *Media & viestintä* 40, 1-23. Doi: 10.23983/mv.64978.
- Noppiari, Elina (2012). Kovaa työtä olla minä. Muotibloggaajat mediamarkkinoilla. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Pantti, Mervi (2009). Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa: Väliaverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 193–206.
- Pernaa, Ville (2009). Uutisista, hyvää iltaa. Ylen tv-uutiset ja yhteiskunta 1959–2009. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Piaget, Jean (1988). Lapsi maailmansa rakentajana. Kuusi esseetä lapsen kehityksestä. Juva: WSOY.
- Pietilä, Veikko (1997). Joukkoviestintätutkimuksen valtateillä. Tutkimusalan kehitystä jäljittämässä. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, Veikko (1998 [1995]). Tv-uutisista, hyvää iltaa. 3. painos. Tampere: Vastapaino.
- Pöyhkäri, Reeta; Väliaverronen, Jari & Ahva, Laura (2014). Mistä on suomalainen toimittaja tehty. *Worlds of Journalism -surveyyn tuloksia Suomesta*. Tutkimusraportti. Tampere: Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET.
- Pöyhkäri, Reeta; Väliaverronen, Jari & Ahva, Laura (2016). Suomalaisen journalistin itseymmärrys muutosten keskellä. *Media & viestintä* 39:1, 1–23.

- Radion yöuutistoimittajan käsikirja. Yle uutiset. Yleisradio. 8.4.2014.
- Rauste-von Wright, Maija-Liisa, & von Wright, Johan (1996). *Oppiminen ja koulutus*. Juva: WSOY.
- Tolson, Andrew (1991). Televised chat and the synthetic personality. Teoksessa: Scannell, Paddy (toim.) *Broadcast talk*. London: Sage Publications Ltd., 178–200.
- Savolainen, Tarja (1995). Naiset ja miehet Radio Suomen uutisissa. Teoksessa: Naiset, miehet ja uutiset. Toim. Sana, Elina. Yleisradion tasa-arvotoimikunnan julkaisuja. Sarja A:1. Yleisradio Oy: Ekholmin kirjapaino Oy, 73–109.
- Scannell, Paddy (2007). *Media and communication*. London: Sage Publications Ltd.
- Suikkanen, Risto; Holma, Aino & Raittila, Pentti (2012). Muuttumaton uutinen? Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2007–2012. Loppuraportti. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. Tampere: Kopio Niini Oy.
- SWOT-analyysi. Luettavissa osoitteessa: <https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>.
- TENK (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. <https://www.tenk.fi/fi/tenkin-ohjeistot>.
- Waaramaa, Teija (2015). Perception of emotional nonsense sentences in China, Egypt, Estonia, Finland, Russia, Sweden and the USA. *Logopedics Phoniatrics Vocology*, 40:3, 129–35. Doi: 10.3109/14015439.2014.915982.
- Waaramaa Teija & Leisiö Timo (2013). Perception of emotionally loaded vocal expressions and its connection to responses to music. A cross-cultural investigation: Estonia, Finland, Sweden, Russia and the USA. *Frontiers in Emotion Science*. Open access publication. http://www.frontiersin.org/Emotion_Science/10.3389/fpsyg.2013.00344/abstract.
- Waisbord, Silvio (2013). *Reinventing professionalism: Journalism and news in global perspective*. Polity Press. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=1174342>.
- Watson, Kittie W.; Barker, Larry L. & Weaver III, James B. (1995). The Listening Styles Profile (LSP-16): Development and Validation of an Instrument to Assess Four Listening Styles. *International Journal of Listening*, 9:1, 1–13. Doi.org/10.1080/10904018.1995.10499138.
- Åbrink, Håkan (1998). “Gomorrön, Stockholm”. Radioprät som stil, genre och samtal med lyssnaren. *Acta Universitatis Tamperensis* 632. Tammerfors universitet. Akademisk avhandling. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Liite: Kyselylomakkeen kysymykset

1. Nimi:
2. Ikä:
3. Sukupuoli: 1) nainen 2) mies 3) muu
4. Toimin ankkurina täällä:
5. Koulutukseni on:
6. Suoritusvuosi:
7. Oliko sinulla journalistista taustaa, koulutusta tai työkokemusta ennen ankkurointia? Minkä verran?
8. Miten päädyit ankkuriksi?
9. Oletko saanut ankkurointiin koulutusta?
  - 1) En ole
  - 2) Olen.Millaista koulutusta olet saanut ankkurointiin?
10. Opettajanani on toiminut (nimi/nimet):
11. Minkälaista ankkurointiin liittyvää oppimateriaalia olet käyttänyt?
12. Tunnetko tai oletko joskus tuntenut tarvitsevasi koulutusta ankkurointiin?
13. Tarvittaisiinko yleisesti koulutusta tai jonkun ulkopuolisen asiantuntijan opastusta ankkuroinnissa? Jos tarvittaisiin, niin missä asioissa koulutusta/opastusta tarvittaisiin?
14. Oletko saanut työstäsi palautetta työyhteisöltä tai yleisöltä ja jos olet, niin minkälaista?
15. Millaisia kykyjä ankkureilta mielestäsi vaaditaan esim. puheeseen, kieleen, äänenkäyttöön ja esiintymiskykyihin liittyen?
16. Pitääkö mielestäsi ankkureilla olla omaa osaamista ehostukseen, pukeutumiseen, stailaukseen tai johonkin muuhun vastaavaan osaamiseen liittyen? Jos ei, niin kenen näistä tulisi vastata?
17. Minkä verran joudut ankkurina tuottamaan lähetyksen sisältöä ja tutustumaan kulloiseenkin uutisaiheeseen?
18. Millaisia vahvuuksia sinulla on työssäsi ankkurina?
19. Millaisia haasteita sinulla on työssäsi ankkurina?
20. Minkä verran seuraat muiden kanavien uutisia/urheilu-uutisia?
21. Millaista osaamista (vahvuuksia ja haasteita) suomalaisilla ankkureilla mielestäsi on?
22. Millaisesta koulutuksesta suomalaisankkurit hyötyisivät eniten?
23. Seuraatko muissa maissa toimivien tv/radiokanavien (urheilu-)uutislähetyksiä ja jos seuraat, niin mitä?

24. Jos mainitsit edellisessä kysymyksessä jonkun kanavan, niin miksi seuraat sitä? Mitä opittavaa sieltä olisi? Millaisia haasteita ko. ankkureilla on työssään?

25. Millaiset eväät haluaisit antaa tuleville ankkureille? Mihin heidän tulisi erityisesti keskittyä työssään?

Teija Waaramaa

Uutisankkurina Suomessa
Reflektio-osio

1. Tutkielman reflektio-osio

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli hahmottaa suomalaisten uutisankkurien ammatillista itseymmärrystä, ja tässä työn reflektio-osiossa pohdin vaihtoehtoista teoriaa ja tutkimusmetodia uutisankkurien profession tutkimiseksi. Työn tarkoituksena oli kartoittaa, millaisia valmiuksia ja osaamista uutisankkurin työssä vaaditaan ja millaista koulutusta uutisankkurit katsovat tarvitsevansa. Tutkimuskysymykset olivat: 1) Millaista osaamista valtakunnallisten kanavien uutisankkureilta vaaditaan? ja 2) Millaista koulutusta uutisankkurit mielestensä tarvitsisivat?

1.1. Epistemologinen teoriatausta

Yhteiskuntatieteissä kvalitatiivisina tutkimusmenetelminä on tavallisimmin käytetty kehysanalyysiä, diskurssianalyysiä, sisällönanalyysi tai fenomenologista tutkimusmetodia. Kehysanalyysi perustuu alun perin Erving Goffmanin teoriaan kehystämisestä. Tämä sivuaa yllä osoitetulla tavalla tätäkin tutkimusta siinä, miten vuorovaikutusjärjestys kehystää uutisten tuottamista ja vastaanottamista, mutta ei sovellu sen analyysimenetelmäksi tutkittaessa uutisankkureiden professiota tai heidän koulutustaan, sillä siihen ei ole yhtä kehystä, vaan uutisankkureilla voi olla hyvin erilaiset taustat.

Diskurssianalyysia ei olisi voinut käyttää tässä tutkimuksessa muuhun kuin sen analysoimiseen, miten uutisankkurin professiosta tai heidän koulutuksestaan puhutaan, mitkä asiat siitä nostetaan pinnalle tai ollaan nostamatta, taikka millaisilla sanoilla asiasta puhutaan. Tähän tutkimuksen aineiston indikaattorina oleva kysely ei kuitenkaan anna mahdollisuuksia. Diskurssianalyysissä pitäisi olla tilaa merkitysten tai narraatioiden tulkinnoille. Sisällönanalyysi puolestaan soveltuu tutkimusaineistoihin, joita voidaan purkaa, järjestää, yhdistää, teemoitella ja koodata sekä edelleen käsitteellistää, järjestää uudelleen ja tulkita. Tätä lähestymistapaa voidaan käyttää erilaisten tekstien tulkintaan ja ymmärtämiseen samoin kuin diskurssianalyysiäkin. Näin ollen, diskurssianalyysi tai sisällönanalyysi ei sovellu tämän aineiston analyysimenetelmäksi.

Fenomenologiassa tutkitaan tietoisuuden rakentumista ihmisen subjektiivisessa havaintokokemuksessa eli sitä, miten todellisuus ilmenee ihmiselle hänen aistimustensa ja kokemustensa välityksellä. Fenomenologian päähaaroja ovat Hegelin edustama dialektinen fenomenologia, Husserlin transsendentaalinen fenomenologia ja Heideggerin eksistentiaalinen fenomenologia. (Filosofia.fi.) Näistä esittelen lyhyesti Hegelin ja Husserlin ajattelua, mutta jätän Heideggerin esittelyn ulkopuolelle, koska eksistentiaalinen fenomenologia ei mielestäni ole tässä

tutkimuksessa vaihtoehtoinen lähestymistapa. Fenomenologista lähestymistapaa käsittelen hiukan tarkemmin kappaleissa 1.3, 1.4 ja 1.5.

1.2. Goffmanin ja Hallin teorit

Tutkimuksen teoreettiseksi lähestymistavaksi valikoituivat Erving Goffmanin ja Stuart Hallin käsitykset vuorovaikutuksesta, merkityksenantojärjestyksestä, roolista ja identiteetistä (ks. Goffman 1971 [1959]; 1977; 2012 [1959–1983]; Hall 1992; 1999). Sosiaalisen vuorovaikutuksen idean mukaan uutisankkuri-vastaanottaja-suhteessa ei sen enempää ankkurilla kuin vastaanottajallakaan ole mahdollisuutta yksilöllistyä toisilleen (Berger ja Luckmann 1994, 39–44), vaan he toimivat persoonattomina aktoreina, jotka toteuttavat omaa rooliaan medioidussa vuorovaikutustilanteessa (Peräkylä, Eskola & Sorjonen 2001, 10). Goffmaniin sekä Brandiin ja Scannelliin nojaten puhun kuitenkin institutionaalista persoonasta, en persoonattomuudesta. Institutionaalinen persoona saattaa toteutua puhtaimmillaan silloin, kun vastaanottaja on yksin, eikä hänen huomionsa harhaudu muihin asioihin, kuten keskustelukumppanin kanssa mielipiteiden vaihtoon vaikkapa uutisankkurin henkilökohtaisista ominaisuuksista. Useiden uutisia seuraavien katsojien ja kuuntelijoiden läsnäolo samassa tilassa ja keskinäinen keskustelu voivat helposti viedä huomion pois uutisten sisällöstä. Tämän vuoksi medioidussa vuorovaikutustilanteessa ankkurin institutionaalinen persoona ja hänen oman tehtävänsä mukainen rooli voi toteutua puhtaimmillaan, kun vastaanottaja on yksin. Brand ja Scannell ovat huomauttaneet myös, että yksityisissä tiloissa – erotuksena julkisiin tiloihin – vastaanotto voi häiriintyä monesta muustakin eri syystä (Brand & Scannell 1991, 215–219, 222–224.)

Media ja ohjelmaformaatti määrittelevät, millaista vuorovaikutus voi olla ankkurin ja vastaanottajan välillä. Bergerin ja Luckmannin mukaan tällöin on kyse sosiaalisesta tietovarannosta, joka sisältää tiedon ihmisen omasta asemasta ja sen rajoituksista (1994, 52). Uutisankkuri käyttäytyy siis niiden normien ja odotusten mukaisesti, mitkä hänen roolilleen on asetettu. Ankkurin ja vastaanottajan välisestä suhteesta voitaneen todeta, että se on viestintäsuhde, jota määrittävät relationaaliset tekijät ja kontekstuaaliset tavoitteet ja useimmiten se on ajallisesti tarkasti rajattu, kuten Mikkola toteaa potilas-hoitaja-suhteesta (2006, 154). Hoitajan tai lääkärin ja potilaan välinen vuorovaikutus on lääketieteen historiassa ajateltu varsin yksisuuntaiseksi, siinä potilas vastaa, kun lääkäri kysyy (Peräkylä ym. 2001, 8). Uutisten vastaanottotilanteessa viestin, uutisen sisällön, yksisuuntaisuus toteutuu vieläkin selkeämmin, palautteenantomahdollisuudesta huolimatta. Medialla on vahva rooli ja uutisilla jopa rutiininomainen rooli ihmisten arjessa. Sen vuoksi on merkityksellistä, miten uutisankkuri asioista puhuu, millaisia tulkintoja ja painoarvoja hän antaa eri ilmiöille. Merkitys

tuotetaan siis representoivissa käytännöissä, joita kieli ja sen käyttötavat välittävät (Hall 1992, 63–262), ja tässä tapauksessa puhuttuna tekstinä. Näin asia liittyy myös uutisankkurin tuottamaan puheeseen ja habitukseen: onko hän vakuuttava, voiko hänen sanomaansa luottaa. Vuorovaikutussuhde vastaanottajan kanssa edellyttää kuitenkin myös vastaanottajalta kuuntelemisen taitoja ja verbaalista kompetenssia. Näissä asioissa yksilölliset erot voivat olla merkittäviä. ILA (International Listening Association) on määritellyt kuuntelemisen seuraavalla tavalla:

Kuunteleminen on prosessi, jossa puhuttuja ja/tai nonverbaalisia sanomia vastaanotetaan, rakennetaan merkityksiä ja tehdään yhteenvetoja niistä, arvioidaan niitä ja myös vastataan niihin. (Listen.org.)

Kuuleminen eroaa kuuntelemisesta siinä, että kuuleminen on passiivista tapahtumista. Kuunteleminen on puolestaan valinta ja se on aktiivista tekemistä. Kuunteleminen käsittää kuulemisen, havainnoinnin ja ymmärtämisen sekä viestiin reagoimisen. Kuunteleminen on taito, jota voidaan kehittää, ja se on vuorovaikutuksen keskeisin taito. (Välikoski 2015.)

Fenomenologista lähestymistapaa voitaisiin käyttää sen tutkimiseen, miten vastaanottaja reflektoi omaa henkilökohtaista kokemustaan uutisten vastaanotosta. Fenomenologian avulla voitaisiin myös tutkia uutisankkurin omia reflektioita uutisten välittymisestä. Filosofinen lähestymistapa olisi voinut olla vaihtoehto selvitetessä merkityksenantojärjestystä, uutisankkurien itsereflektiota omasta roolistaan, ammatti-identiteetistään ja sen toteuttamisesta institutionaalisen puheen välittämänä, mutta se olisi jättänyt ulkopuolelle työn konkreettiset ulottuvuudet, koulutustaustan, kyselyssä esiin tulleet riskit sekä koulutustoiveet. Työn fokus olisi tällöin ollut toinen. Esittelen alla kahta fenomenologista lähestymistapaa, Hegelin ja Husserlin, ja sen jälkeen pohdin näiden käytettävyyttä tämän tutkimuksen kannalta.

1.3. Hegelin dialektinen fenomenologia

Dialektiikan juuret ovat retoriikan historiassa, ja alun perin se on tarkoittanut keskustelua. Hegelin mukaan ihmisen ajattelu kehittyy dialektisessa suhteessa ympäröivän todellisuuden kanssa. Näin ollen Hegelin dialektiikka ei ole vain subjektiivista, tiedostusta koskeva, vaan se vaikuttaa myös objektiivisessa maailmassa. Tällä tavoin Hegel jakaa dialektiikkansa kahteen osaan, subjektiiviseen dialektiikkaan, tiedostuksen käsitteitä muokkaavaan metodiseen osaan, ja objektiiviseen dialektiikkaan, olioiden liikettä koskevaan osaan. Hegel näkee kuitenkin näiden kahden osan liittyvän toisiinsa niin, että subjektiivinen tiedostus tuntee objektiivisen maailman periaatteet ja objektiivinen maailma puolestaan toteuttaa tiedostavan subjektin ajatusmalleja. Tästä seuraa, että

subjektiivinen dialektiikka liikuttaa olioita ja on siten objektiivista dialektiikkaa. Tiedostava subjekti abstraktiona käyttää ymmärrystä, määrittelee käsitteitä, analysoi kokemuksiaan ja muodostaa siitä yleisiä käsityksiä. Yksityisestä kokemuksesta tulee tällä tavoin yleisiä, itsenäisiä kokemuksia. Siten subjektiivisuus ja objektiivisuus dialektisina entiteetteinä ovat saman ilmiön eri aspekteja. Subjektin jokaisella kokemuksella on vastaavuus objektiivisessa maailmassa. (Filosofia.fi.)

Metodin seuraavassa vaiheessa ymmärryksen tuottamat käsitteet on asetettava kyseenalaisiksi: ilmiöt muuttuvat toisiksi näkökulman muuttuessa ja saattavat tuoda esille aivan vastakkaisia havaintoja. Objektiivisessa maailmassa muutoksen aiheuttajana voi olla aika. Tätä metodin vaihetta kutsutaan negatiiviseksi dialektiikaksi. Koska kaikki on muuttuvaa, kaikki oliot ovat Hegelin mukaan äärellisiä eli dialektisia olemukseltaan. (Filosofia.fi.)

Kolmannessa ja viimeisessä metodin vaiheessa tiedostava subjekti käyttää järkeään, spekuloi. Spekuloinnin avulla subjekti ratkaisee dialektiset epäjohdonmukaisuudet. Spekulaatio kuitenkin jokaisessa tapauksessa johtaa siihen, että kaikki, mitä ymmärryksen avulla on tuotettu, on vain yhden ja saman olion eri tiloja. Kaikki äärellinen on näin ideaalista ja monistista. Hegel ei kuitenkaan halua juuttua monistiseen ajatukseen, vaan hän kehittää lopulta loogisen metodin, jonka mukaan kaikki muuttuu omaksi vastakohdakseen. Tämän yleisen lain mukaan todellisuus näyttäytyy erilaisissa tiloissa ja on elävää. (Filosofia.fi.)

1.4. Husserlin transsendentaalinen fenomenologia

Husserlin mukaan ihmisen tietoisuus on todellisuuden ilmenemisen alue, eikä filosofisessa tutkimuksessa voida olettaa mitään sellaista, mikä ei voi tulla todennetuksi tietoisuudessa. Ajattelun avulla on pystyttävä perustelemaan kaikki oletukset. Husserlin fenomenologiassa tarkastellaan maailmaan intentionaalisesti kohdistuvaa tietoisuutta, miten koemme asiat ja tapahtumat. Esimerkiksi kipu on aina jonkun kipu, ei jonkun toisen kokema kipu. Toisen kokemasta kivusta voimme tehdä havaintoja, mutta emme voi kokea sitä välittömästi, kuten omaa subjektiivista kipuamme. Subjektiivisen kokemuksen jakaminen tarkoittaa näin ollen kokemuksen kohteen jakamista, jolloin kokemisen luonteeseen kuuluu intersubjektiivisuus: muut kokevat samoja asioita kuin itse koemme. Husserlin fenomenologia on siis ajallinen, subjektiivinen ja intersubjektiivinen.

Kaikilla kokemuksilla on ruumiillinen ulottuvuus. Sosiaalisissa suhteissa ruumiit voivat ilmaista ilmeitä, asentoja ja eleitä, mutta toisten ruumiita voidaan tarkastella myös pelkkinä fysiologisina kokonaisuuksina samoin kuin kirurgi voi tehdä työssään. Itse tietoisuus on myös ruumiillinen. Kokemusten viimekätinen tietoinen kokija on ”transsendentaalinen minä”, persoonallinen, ruumiillinen havaitsija. Havaittava ruumis on ruumiillisen kokijan itseobjektivaatio. Empiirisesti havainnoitava tietoisuus on transsendentaalisen tietoisuuden itseobjektivaatio. Tietoisuuden oleminen on näin paradoksaalista: tietoisuus on maailmassa, mutta maailma saa merkityksensä tietoisuudessa. (Filosofia.fi.)

1.5. Vaihtoehtoisen fenomenologisen teoriataustan pohdinta

Edellä esiteltyjen Hegelin ja Husserlin fenomenologisten teorioiden pohjalta olisi ollut mahdollista taustoittaa tätä tutkimusta uutisankkurien professionaalisenä diskurssina. Yksilön kokemus ei näin ollen ole pelkästään yhden subjektin kokemusta, vaan se on ymmärrettävissä laajemmin yhteisenä käsityksenä toimintatavoista tässä kyseisessä ammatissa eli professionaalisenä diskurssina.

Mikäli uutisankkurien käsityksiä olisi haluttu tutkia profession filosofiselta kannalta, kysymykset eivät olisi voineet keskittyä lainkaan ammatin tai koulutuksen käytännöllisiin aspecteihin, eikä liioin näiden riskeihin tai tarpeisiin. Keskeiseksi tutkimuskysymykseksi olisi noussut uutisankkurin itsereflektointi hänen professionsa asemoinnista merkityksenantojärjestyksessä. Tällöin luontevampaa kuin sähköinen kyselylomake olisi ollut jokaisen uutisankkurin syvähaastattelu. Työn asettamien haasteiden, siinä eteen tulevien stressaavien tilanteiden ja raskaiden uutisaiheiden sekä ajankäytön osalta olisivat syvähaastattelut pahimmassa tapauksessa jääneet vain muutamaan sivumainintaan. Toteuttamassani sähköisessä kyselylomakkeessa ei pureuduttu syvällisiin filosofisiin kysymyksiin, vaan sen sijaan haettiin ja saatiin esille profession praktisiakin puolia.

Fenomenologisen lähestymistavan käyttö tässä tutkimuksessa olisi ollut huomattava heikkous siinä, että silloin tutkimus olisi keskittynyt pelkästään joko uutisankkurien subjektin ja hänen kokemuksiinsa omassa työssään uutisen välittymisen osalta tai vaihtoehtoisesti pelkästään vastaanottajan oman henkilökohtaisen kokemuksen reflektointiin uutisten vastaanotosta. Vuorovaikutus ja sen merkitys olisivat kokonaan jääneet teoreettisen rakennelman ulkopuolelle. Viestinnässä on kuitenkin keskeistä lähettäjän ja vastaanottajan välinen suhde (Gerlander & Isotalus 2010), ja näin on myös medioidussa viestinnässä. Näiden syiden vuoksi oli perusteltua käyttää Goffmanin ja Hallin teoreettisia käsityksiä analyysin apuna, jolloin vuorovaikutteisuus ja

identiteetin rakentumien saatiin esille työnkuvasta. Nämä piirsivät ankkurien kasvot yhdessä raportoitujen profession varjopuolien kanssa.

2. Metodin luotettavuus

Toteutin tutkimuksen suomalaisille valtakunnallisten kanavien uutisankkureille suunnattuna verkkokyselynä ja analysoin siihen annetut vastaukset (n = 16) SWOT-menetelmällä (<https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>). Valitsin SWOT-analyysin, koska sen nelikentän avulla pystyin jaottelemaan ja havainnollistamaan annettuja vastauksia ja analysoimaan niitä kvalitatiivisin menetelmin. Kvantitatiivista tutkimusta ei voitu toteuttaa potentiaalisten vastaajien pienen määrän vuoksi. Tämä olikin jo lähtöoletamus, sillä Suomen kokoisessa maassa ei ole kovin monta tässä erityistehtävässä toimivaa journalistia. Näin ollen kvantitatiivinen metodi oli siis pois suljettu.

Kvalitatiivinen metodi tarjosi mahdollisuuden vastausten laadulliseen erittelyyn. Jaottelu paljastikin loogisen yhteyden uutisankkurien työn osaamisvaatimusten ja koulutustoiuideiden välillä. Tämän lisäksi jaottelu paljasti riskejä, joita uutisankkurit kokevat työssään. Riskejä ei ollut ajateltu kyselyä laadittaessa, mutta analyysin avulla ne saatiin tärkeäksi osoittautuneena bonuksena esille, sillä ne paljastivat työhyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta olennaista informaatiota. SWOT-nelikentässä tavallisesti käytetyt termit ”sisäiset vahvuudet”, ”sisäiset heikkoudet”, ”ulkoiset mahdollisuudet” ja ”ulkoiset uhkat” taipuivat tässä tehtyyn analyysiin tarkoittamaan vahvuuksia eli ankkurien käsityksiä heidän omasta osaamisestaan, heikkouksia eli lisäkoulutuksen tarpeita, mahdollisuuksia eli heidän käsityksiään täydentävän koulutuksen eduista sekä uhkia eli riskejä, mikäli työn epäkohtiin ei puututa. Analyysin päätelmänä voidaan esittää, että uutisankkurit tiedostavat hyvin työn keskeiset vaatimukset, ja niihin liittyvien taitojen ylläpitoa pidetään tärkeänä.

Kyselyn lopuksi esittämäni pyyntö evästyksestä tuleville uutisankkureille toimi myös ristiintarkistuksena sille, mitä ankkurit olivat kertoneet omasta osaamisestaan ja koulutustarpeistaan. Näitä samoja tietoja ja taitoja he edellyttävät myös tulevilta kollegoiltaan. Näin ollen SWOT-analyysin kaikki osiot vahvistavat toinen toistaan, joten tätä analyysiä voidaan pitää luotettavana.

3. Uutisankkurien työhyvinvointi

SWOT-analyysin riskit-osio paljasti uutisankkurien työn epäkohtia, joihin olisi syytä työhyvinvoinnin kannalta puuttua. Uusi teknologia ja sen soveltaminen journalismiin vaikuttavat

siihen, että välineet, jakelutiet ja studiot muuttuvat ja siten myös uutisten ankkurointi muuttuu. Sähköisen median, so. radion ja tv:n lähetysten, ohelle on uutisankkureille tullut lisävaatimuksena nettiutiset. Nettiutisten lisääminen työtehtäviin ei kuitenkaan ole lisännyt tehtäviin käytettävää työaikaa. Uutena haasteena on työajan ja fokuksen sirpaloituminen, jolloin paineensietokyky joutuu entistä enemmän koetukselle. Stressaavat tilanteet ja raskaat uutisaiheet ovat ankkurien arkipäivää. Jatkuva ja kiihtyvä kiire saa monen epäilemään jaksamistaan journalismin muutoksessa. Lisäpainetta työhön tuo myös julkisuus sinänsä, sillä ankkurit joutuvat ottamaan vastaan jatkuvaa yleisöpalautetta, sekä positiivista että negatiivista. Palautteeseen suhtautuminen niin, että se ei loukkaisi ja satuttaisi, vaatii monilta vuosien tuomaa ”parkkiintumista”, kokemusta ja varmuutta. Ankkurien haasteet voivat kuitenkin joissakin tapauksissa johtaa jopa ammatti-imagon murtumiseen, mitä yksi kyselyyn vastaajista kuvaa toteamuksella: *Joskus väsyneenä on vaikea pitää pokka.*

3.1. Työn (liiallinen) vaihtelevuus

Talouden kiristyminen niin mediayhtiöissä kuin muuallakin on ankkureiden mukaan johtanut siihen, että kanavat haluavat pelata varman päälle uutisankkurien suhteen. Tämä tarkoittaa sitä, että minkäänlaisia riskejä ei uskalleta ottaa uutisten ankkuroinnissa. Kyselyn mukaan pian kaikki ankkurit alkavat näyttää ja kuulostaa melko samanlaisilta. Vakiintuneita ankkuri-ihanteita edustavat edelleen esimerkiksi Eva Polttila ja Arvi Lind. Ankkurit arvioivat tilanteen johtavan ammatilliseen homogeenisuuteen, ja vaarana on tällöin ankkurien persoonattomuus, tasapaksuus ja innottomuus. Kuitenkin ajan trendi on, että kaikkea pyritään innokkaasti uudistamaan, mikä ankkurien kohdalla tarkoittaa pieniä ja maltillisia askelia eteenpäin pois vanhoista tavoista.

Vanhaan ja tuttuun nojaaminen ei yllätä kireässä taloustilanteessa. Tämä ei kuitenkaan voi olla kehittymisen esteenä. Uutisten ankkurointi on tosin varsin konservatiivinen lajityyppi, jonka toteuttamat konventiot luovat uskottavuuden, vakuuttavuuden ja luotettavuuden tunnetta katsojissa. Tutuus tuo turvallisuutta.

Median murros on kuitenkin vaikuttanut ratkaisevasti ankkurien työnkuvan muuttumiseen. Tekniikan nopea kehitys vaikeuttaa ankkurien työn hallintaa, sillä heidän tehtävänsä ovat muuttuneet ja siirtyneet osin myös printtijournalismin puolelle, mikä on omalta osaltaan aiheuttanut lisäkiireitä työhön. Jatkuva studiotekniikan muutos koetaan stressaavana tekijänä, joka haastaa osaamisen ja hallinnan.

Työ voi olla kuormittavuudeltaan joko lyhyt- tai pitkäkestoista, ja työn kuormittavuuden kokeminen on yksilöllistä (Kiekara, 2019). Ankkurien kokemat ongelmat näyttävät olevan yhtäältä yksilökeskeisiä, millä viitataan työkykyyn ja jaksamiseen. Toisaalta, ne voivat olla yhteisöllisiä, mikä tarkoittaa sekä resurssointia että ulkopuolelta tulevia interferenssejä, kuten epäasiallista yleisöpalautetta. Työsopimuslain (2001/55) mukaan

työnantajan on pidettävä huolta siitä, että työntekijä pystyy suoriutumaan työstään myös yrityksen toimintaa, tehtävää tai työmenetelmiä muutettaessa (Finlex.fi).

Edelleen työturvallisuuslain (2002/738) mukaan

työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Esimies toimii työnantajan edustajana [niin, että] jos työntekijän todetaan työssään kuormittuvan joko psyykkisesti tai fyysisesti hänen terveyttään vaarantavalla tavalla, työnantajan on kaikin keinoin ryhdyttävä toimiin kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä vähentämiseksi (Finlex.fi).

Näin ollen työnantaja on vastuussa siitä, että ankkurit pystyvät tekemään työnsä uuden teknologian tuomasta työnkuvan muutoksesta ja paineesta huolimatta. Tässä esimiehen ja johdon velvollisuuksien täyttäminen ja tuen osoittaminen työntekijöille ovat keskeisessä roolissa työntekijöiden luottamuksen saavuttamiseksi.

3.2. Työn hallinta

Ankkurit epäilivät, että työnantajalla ei ole taloudellisia resursseja järjestää heidän toivomaansa pitkäkestoista koulutusta työajalla. On kuitenkin perusteltua, että työnantaja ottaisi huomioon niin ankkurien koulutustoiveet kuin myös median murroksen tuomat haasteet, kiireen sekä yleisöpalautteen aiheuttamat paineet. Tämä olisi työhyvinvointia tukevaa johtamista.

Uutisankkurit saavat kyselyn perusteella runsaasti palautetta, mutta se, mitä he jäivät kaipaamaan enemmän, oli rakentava palaute. Olisikin ehkä syytä harkita, voitaisiinko mediatalojen sisällä kehittää palautteenantojärjestelmää, jossa kollegat ja alan ammattilaiset voisivat luottamuksellisesti pyytää ja antaa (vertais)palautetta, joka olisi ammattimaista ja rehellistä.

Vuorovaikutuksellisuuden lisääminen yleisön kanssa ja läsnäolon kokemus olivat niin ikään ankkureiden koulutustoielistalla. Nämä ovat ammattiin sidoksissa olevia erityiskysymyksiä, jotka koskevat medioitua viestintää. Median on sanottu yhdistävän ihmisiä, mutta konkreettisesti ottaen se on yksi lisäelementti ihmisten välissä, millä on vaikutusta sekä tapaan viestiä että tapaan vastaanottaa

viesti. Uutisankkurien on kyettävä ottamaan kontakti katsojiin ja kuuntelijoihin välineestä huolimatta. Tämä vaatii kykyä kuvitella läsnä oleva katsoja ja/tai kuuntelija, jolle uutisankkuri puhuu. Yksi kyselyyni vastaajista kertoi, että hän ei

[...] *katso kameraan, vaan sen läpi* [katsojaan].

Samoin radiossa on ajateltava, että ”en puhu mikrofonille, vaan kuuntelijalle”. Tämänkaltaisilla ajatuksilla ankkurit pyrkivät ilmaisullaan luomaan läsnäolon ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tunteen vastaanottajissa. Tämä vaatii harjoittelemista yhteistyössä toisen ammattilaisen tai kouluttajan kanssa, rehellistä palautetta, kykyä vastaanottaa palaute, prosessoida sitä ja hyväksyä palaute. Kokemus on hyvä kouluttaja, mutta asian haltuun otto vaatii pitkäjännitteistä harjaantumista työssä.

Kyselyn perusteella näyttää siltä, että ankkurin työssä olevat eivät ole kyllästyneitä työhönsä, eivätkä he tunnu leipiintyneen siihen, vaikka työ on välillä stressaavaa ja uuvuttavaakin. Työn imu ja koettu ”flow” näyttävät olevan erityisen motivoivia, mitkä auttavat ankkureita jaksamaan.

4. Lähteet reflektio-osassa

Berger, P. L., Luckmann, T. (1994). Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma. 6. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Filosofia.fi. Luettu 28.3.2020.

Finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055. Luettu 20.3.2019.

Finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738. Luettu 20.3.2019.

Gerlander, M. & Isotalus, P. (2010). Professionaalisten viestintäsuhteiden ääripiivoja. *Puhe ja kieli*, 30:1, 3–19

Goffman, E. (1971 [1959]). *Arkielämän roolit*. Oikeille jäljille rooliviidakossa. Porvoo: WSOY.

Goffman, E. (1977). The Arrangement between the Sexes. *Theory and Society* 4:3, 301–331.

Goffman, E. (2012 [1959–1983]). *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Tampere: Vastapaino.

Hall, S. (1999). *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.

Hall, S. (1992). Kulttuurin ja politiikan murroksia. Toim. Koivisto, Juha, Lehtonen, Mikko, Uusitupa, Timo, Grossberg, Lawrence. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kiekara, M. Luento 24.1.2019. Korkeakouluhallinto KOHA-opintokokonaisuus.

Listen.org. <https://listen.org/>. Luettu 28.3.2020.

Mikkola, L. (2006). Tuen merkitykset potilaan ja hoitajan vuorovaikutuksessa. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylä *Studies in Humanities* 66. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä:

Jyväskylä University Printing House. Miller, C.W. Sosiologinen mielikuviutus. 2015 [1959]. Helsinki: Gaudeamus.

Paukku, T. Naisten ääni madaltui muutamassa sukupolvessa – se kuvastaa valtasuhteiden muutoksia.

Helsingin Sanomat. 6.7.2018. <https://www.hs.fi/tiede/art-2000005746978.html>.

Peräkylä A., Eskola K. & Sorjonen M-L. (2001). Lääkärin ja potilaan vuorovaikutus tarkastelun kohteena. Teoksessa: Peräkylä A., Eskola K. & Sorjonen M-L. (toim.) Keskustelu lääkärin vastaanotolla, 7-26.

Välikoski, T-R. (2015 [2014]). Kuuntelemisen taito. <https://viestijat.fi/kuuntelemisen-taito/#3a10a426>. Luettu 29.3.2020.